

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033**SREMSKA** Godina I • Broj 5 • 7. decembar 2012. • cena 40 dinara**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

KOLIKO IMA ZATROVANOG KUKURUZA?

Foto: D. Čosić

Posle informacija da najveći deo ovogodišnjeg roda kukuruza u sebi sadrži otrovne materije, s nestrpljenjem se očekuje odgovor na pitanje koliko ima kontaminiranog kukuruza i koji deo roda se može koristiti za ljudsku ishranu i prehranu stoke. Negativne posledice kontaminacije kukuruza sigurno će osetiti proizvođači, jer će zbog toga izvoz biti drastično smanjen. Po rečima stručnjaka, propust oko utvrđivanja aflatoksina je napravljen još tokom vegetacije kukuruza, jer proizvođači nisu upozoreni na vreme. Tada je već moglo da se odluči da se zaraženi i zdravi kukuruz razdvoje nakon berbe, što nije učinjeno, pa je sav kukuruz skladišten zajedno.

Strane 2 - 3.

U OVOM BROJU

Plodnost zemljišta u Sremu

Strana 4.

Iz rada Prognozno - izveštajne službe Vojvodine

Strana 5.

U Sibaču 65.000 dinara za hektar zakupa

Strana 7.

Susek - podunavska prestonica stočarstva

Strana 15.

SIMPOZIJUM O ZAŠTITI BILJA I KONGRES O KOROVIMA

Obrazovanje stručnjaka za zaštitu bilja

Društvo za zaštitu bilja Srbije i Herbološko društvo Srbije organizovali su na Zlatiboru 14. Simpozijum o zaštiti bilja i 9. Kongres o korovima. I ove godine skup zaštitara okupio je velik broj stručnjaka iz Srbije i iz inostranstva, a u radu Simpozijuma i Kongresa učestvovalo je između 900 i hiljadu ljudi iz struke, nauke i agrobiznisa.

Cilj skupa bio je da se najznačajniji rezultati naučno-istraživačkog rada domaćih i inostranih autora predstave istraživačima, stručnjacima za zaštitu bilja, studentima i široj javnosti, omogućujući tako prenos naučnih saznanja iz svih oblasti zaštite bilja u praksu.

Strane 10 -11.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

Od 26.11. do 30.11. 2012.

- Rast cena na svetskim berzama
- Pad cene kukuruza
- Stabilna cena soje

(strana 16)

Nije kasno da se iskoristi deo roda

Negativne posledice kontaminacije kukuruza aflatoksina na najvećem procentu ovogodišnjeg roda osetiti proizvođači, jer će zbog toga izvoz biti drastično smanjen. Propust oko utvrđivanja aflatoksina je napravljen još tokom vegetacije kukuruza, jer proizvođači nisu upozoreni na vreme

U Srbiji ima kukuruza ovogodišnjeg roda koji sadrži otrovne materije mikotoksine ali se, na osnovu malog broja pregledanih uzoraka, ne može zaključiti da je situacija u tom pogledu alarmantna, izjavila je direktorka Instituta za prehranbene tehnologije u Novom Sadu dr Jovanka Lević.

Povodom informacije, koju su preneli mediji, da je u laboratorijama preduzeća za kontrolu kvaliteta "SGS Srbija" utvrđeno prisustvo aflatoksina, na osnovu ispitanih 375 uzoraka novog merkantilnog kukuruza, ona je napomenula da to nije dovoljan broj za generalni zaključak za čitavu našu zemlju o tog negativnoj pojavi.

Imajući u vidu da se kukuruz u Srbiji gaji na više od 1,3 miliona hektara, najobjektivniju ocenu bismo imali ako bi Ministarstvo poljoprivrede naložilo "monitoring svih područja na kojima se gaji ta žitarica, kako bismo dobili reprezentativni uzorak i pravu sliku o tome za celu zemlju", istakla je doktorka Lević.

Napominjući da je letošnja katastrofalna suša prouzrokovala ne samo znatno manje prinose kukuruza nego i pojavu mikotoksina na biljkama, odnosno aflatoksina, jednog od onih otrova koji nije bio tipičan za kukuruz,

ona je dodala da se taj "produkt lučenja plesni" nije pojavio samo kod nas nego širom sveta.

Analize pokazale kontaminaciju

Do velike zabrinutosti poljoprivrednika i izvoznika došlo je posle vesti u medijima da je najveći deo ovogodišnjeg roda kukuruza u Srbiji je kontaminiran i u sebi sadrži otrovne materije. Ovo je izjavio generalni direktor preduzeća za kontrolu kvaliteta "SGS Srbija" Marinko Ukropina koji je rekao da je u njihovim laboratorijama utvrđeno prisustvo aflatoksinima u kukuruzu, najkancerogenijeg poznatog jedinjenja koje se može naći u hrani za ljude i životinje.

Prema njegovim rečima, kontaminaciju kukuruza izazvala je suša i da se na osnovu ispitanih uzoraka može zaključiti da je svega 32 odsto ovogodišnjeg roda bezbedno za ljudsku upotrebu.

Do sada sprovedena ispitivanja ukazuju na koncentracije aflatoksina koje su iznad dozvoljenih i pozivaju na hitnu reakciju nadležnih državnih službi i svih subjekata u lancu proizvodnje, skladištenja, prodaje i prerade kukuruza - rekao je Ukropina, a preneli mediji.

Međutim, u ponedeljak je preduzeće za kontrolu kvaliteta "SGS Srbija" saopštilo da je u pojedinim medijima pogrešno interpretirana informacija o stepenu zaraženosti ovogodišnjeg roda kukuruza aflatoksinom i istaklo da je skoro 60 odsto ispitanih kukuruza upotrebljivo.

Pogrešna interpretacija

Ukazujemo na to da mi nikada nismo izjavili da je 70 odsto roda neupotrebljivo", ističu u tom preduzeću i dodaju da s obzirom da se kukuruz uglavnom koristi za stočnu hranu, još uvek nije kasno i da se u ovoj fazi adekvatnim merama iskoristi veći deo roda.

U saopštenju je navedeno da je SGS Srbija sprovedo kontrolu kvaliteta kukuruza na zahtev klijenata posle zvaničnog objavljivanja informacija na portalu Evropske Unije RASFF 10. oktobra 2012. godine, o značajnom sadržaju aflatoksina utvrđenog u pošiljci srpskog kukuruza u Italiji koja je potom vraćena u zemlju.

"Posle tog upozorenja EU usledili su učestali zahtevi domaćih i inostranih klijenata SGS da se uradi kontrola kvaliteta kukuruza", istakli su u SGS.

Kako je precizirano, ukupno je ispitano 375 uzoraka, što reprezentuje količinu od 350.000 tona kukuruza, i utvrđeno da je skoro 60 odsto ispitanih kukuruza upotrebljivo, od čega je 32 odsto upotrebljivo za direktnu ljudsku ishranu, a ostatak za stočnu hranu, uz odgovarajuću tretman dekontaminacije.

U tom preduzeću dodaju i da 40 odsto ispitanih uzoraka kukuruza, koji nisu upotrebljivi za ljudsku ishranu i za stočnu hranu, mogu biti predmet dekontaminacije, ali da je

njegova upotreba rizična.

"Da ne bi došlo do dalje kontaminacije i pogrešne namene kukuruza, bilo za ljudsku ishranu bilo za prehranu stoke neophodno je da se svi učesnici u lancu, sa povišenom svešću o evidentnom problemu, odgovorno ponašaju i utvrde stvarni stepen kontaminacije", naglašeno je u saopštenju.

Takođe, neophodno je primeniti i preventivne mere za sprečavanje njegovog širenja i striktno na sistemski način kontrolisati njegovu dalju upotrebu u skladu sa važećim zakonskim propisima koji se odnose na bezbednost hrane.

"Srpski kukuruz je u svetu poznat i cenjen kao netoksičan, genetski nemodifikovan i samo odgovornim pristupom rešavanju ovog problema i primenom etičkih normi svih subjekata u lancu proizvodnje, skladištenja, prodaje i prodaje, taj imidž se može očuvati i zaštititi", zaključeno je u saopštenju.

Ministarstvo: Odgovornost na proizvođačima

Kako je navedeno u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, zbog suše koja za posledicu može imati i uvećanu kontaminaciju aflatoksinom, Ministarstvo pojačano radi na utvrđivanju konkretnih i preciznih podataka o stanju ovogodišnjeg roda kukuruza, a javnost će o tome biti blagovremeno obavještena.

Iz Ministarstva su ukazali da je, na osnovu Zakona o bezbednosti hrane, odgovornost za bezbednost kukuruza proizvedenog u Srbiji prvenstveno na proizvođačima.

Propisi nalažu da svaki subjekt u poslovanju sa hranom, koji koristi biljna hraniva među kojima je i kukuruz, mora da ima uspostavljen sistem samokontrole na prisutvo određenih parametara, među kojima je i aflatoksin.

Ministarstvo je pozvalo medije da neproverene i činjenično neutemeljene izjave, koje dovode do uznemirenja javnosti i značajnog ugrožavanja ekonomskih interesa Srbije kao velikog izvoznika kukuruza, ne plasiraju na senzacionalistički način.

Propust napravljen još tokom vegetacije

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvodanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Milan Mileusić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matije srpske, Novi Sad

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.

- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Aflatoksini su toksični produkti plesni *Aspergillus flavus*

Iz "SGS Srbija" poručili su da su njihova ispitivanja ukazala da su domaće sorte hibrida pokazale veću otpornost na kontaminaciju aflatoksinima, kao i da je njihov "prvenstveni interes kao kompanije da se što više takvog kukuruza izveze".

Nema razloga za paniku

Direktor Udruženja "Žita Srbije" Vukoslav Saković izjavio je da nema razloga za paniku zbog zaraženosti ovogodišnjeg roda kukuruza kancerogenim aflatoksinima, jer se kroz pojačanu kontrolu i inspekciju može sačuvati zdravstvena ispravnost hrane za ljude i životinje.

On je rekao da će negativne po-

sledice kontaminacije kukuruza aflatoksina na najvećem procentu ovogodišnjeg roda osetiti proizvođači, jer će zbog toga izvoz biti drastično smanjen. Propust oko utvrđivanja aflatoksina je napravljen još tokom vegetacije kukuruza, jer poljoprivredne stručne službe i instituti koje prate primenu hibrida koje su proizveli, nisu na vreme upozorile proizvođače.

- Tada je već moglo da se odlučiti da se zaraženi i zdravi kukuruz razdvoje nakon berbe, što nije učinjeno, pa je sav kukuruz skladišten zajedno - naveo je on.

Saković je kazao da su odgovorni u državi poznati s problemom već mesec dana i da treba očekivati da su pojačane kontrole na svim nivo-

ima za sve proizvode od kukuruza, navodeći da postoje načini prerade i detoksikacije da se taj otrov ne nađe u stočnoj i hrani za ljude, odnosno u mleku i mesu.

Prema njegovim rečima, stočnoj hrani i koncentratima mogu da se dodaju određeni minerali koji omogućavaju da životinja kroz izlučevine izbaci otrov iz organizma i ne veže ga u meso.

Govoreći o izvozu kukuruza, on je naveo da bi se moglo desiti da on ove godine dostigne 30 odsto prošlogodišnjeg, na šta će pored umanjenja roda zbog suše, uticati i aflatoksini u kukuruzu.

On je objasnio i da kod aflatoksina postoji određeni nivo tolerancije na prisustvo u poljoprivrednim pro-

Šta su aflatoksini ?

Aflatoksini su toksični produkti plesni *Aspergillus flavus*, koji mogu biti prisutni u stočnoj hrani, sirovinama i poluproizvodima za proizvodnju ljudske hrane, kao i u žitaricama, kukuruzu, krumpiru, voću, orašastom voću i hrani životinjskog porekla, posebno mleku, ako su životinje hranjene kontaminirano stočnom hranom.

Ta plesan može zahvatiti sve procese od uzgoja i žetve, preko skladištenja do prerade, njena pojava uslovljena je klimom geografskim položajem, agroteh-

ničkim merama i načinom prerade sirovina.

Stručnjaci navode da aflatoksini oštećuju jetru i druge organe i izazivaju rak jetre.

Američka Agencija za hranu i lekove (FDA) smatra da kad su u pitanju aflatoksini nije moguće postizanje apsolutne sigurnosti hrane, odnosno da maksimalno dopuštena količina bude jednaka nuli. Povremena konzumacija malih količina aflatoksina je neizbežna, ali u tom slučaju FDA smatra da je rizik za pojavu bolesti vrlo nizak.

izvodima, a procenat se razlikuje od zemlje do zemlje i od namene tih proizvoda, zbog čega neke količine domaćeg kukuruza mogu da se izvežu, a druge ne.

Mogućnost detoksikacije

Na kraju, podsećamo i na izjavu direktor novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtarstvo prof. dr Borislava Kobiljskog koji je izjavio da stručnjaci, specijalisti u toj oblasti

mogu, na osnovu poznatih metoda, da utvrde prisustvo mikotoksina i njihov sadržaj u uzorcima biljaka koje se ispituju.

Postoje načini prerade i detoksikacije da se taj otrov ne nađe u stočnoj hrani i hrani za ljude, rekao je on i dodao da ima informacija o povećanom sadržaju mikotoksina u biljkama i u okruženju, pre svega u Bugarskoj, napominjući da Institut na čijem je čelu proizvodi semenski a ne merkantilni kukuruz. **S. P.**

KRAJUJEVAC • RAZGOVORI O OPSTANKU MALIH GAZDINSTAVA

Zadruga, spas za poljoprivredu

Godinama se u Srbiji smanjuje proizvodnja žitarica, prazne se obori, zemljoradnici nemaju kome da ponude i ono malo viškova robe, nemaju novca da kupe đubrivo, seme. Uzrok svih ovih nedaća je što nema kvalitetnih zadruga u Srbiji. Dodatni problem je što je u Srbiji veoma malo uspešnih zadruga (u zemlji ima oko 2.000 zadruga, od čega je oko 1.300 poljoprivrednih) dok je u zapadnoj Evropi posao farmera bez njih nezamisliv. Već niz godina se čeka donošenje novog zakona o zadrugama. Bez njega selo najviše trpi, a mladi radno sposobni meštani gube motiv da se i dalje bave zemljoradnjom. Za uspešniji razvoj zadrugarstva potrebna je politička volja i usklađenost na svim nivoima, od mesnih zajednica do Vlade i Skupštine Srbije. Jer, razvijeno zadrugarstvo je spas za selo i poljoprivredu. Ono omogućava da se poveća poljoprivredna proizvodnja, konkurentnost i izvoz hrane. Ovo je, između ostalog, zaključeno za "okruglim stolom" na temu "Zadruga – faktor održivog razvoja poljoprivrede i sela u Srbiji", koji je prošlog meseca održan u Krajujevcu. Okrugli sto je organizovao Odbor za selo Srpske akademije nauka i umetnosti uz podršku Privredne komore Srbije.

Više od 100 zvanica pozdravili su Slavica Kominac, zamenik predsednika Skupštine grada, a u ime SANU akademik Živorad Čeković. Akademik Dragan Škorić govorio je o teškom stanju u srpskom selu uz naglasak da se od 4.600 sela u Srbiji u fazi nestajanja nalazi, svako četvrto ili oko 1.200 njih.

- Svevi smo činjenica da sela u Srbiji propadaju i da se smanjuje njihov broj, a što najbolje ilustruje činjenica da je više od 50.000 kuća napušteno i da je oko 500.000 hektara obradivih površina u parlogu. Sa razvojem zadrugarstva zaustaviće se nestanak sela, povećati proizvodnja i krenuti u ravnomeran razvoj svih regiona u Srbiji - rekao je Škorić.

Za "okruglim stolom" promovisana je i publikacija SANU "Zašto i kako se organizovati u zadruga", autora Đor-

đa Bugarina, Danila Tomića i Branislava Gulana. Predstavljajući publikaciju Đorđe Bugarin, je naglasio da u svetu ima oko 800 miliona ljudi koji posluju preko svojih zadruga. Preko 90 miliona članova evropskih zadruga, zajednički grade svoju tržišnu i ekonomsku silu. Zadruga sa svojim članstvom, predstavljaju treću svetsku ekonomsku silu. Povezani u Međunarodni zadrugarski savez, jači su od većine država i multinacionalnih kompanija. To seljaci uvek teba da imaju na umu kada su u dilemi da li im treba zadruga ili ne, podvukao je Bugarin. Rešenje za opstanak malih gazdinstava u Srbiji, kojih je i najveći broj, nalazi se u udruživanju u zadruga. Samo udruženi kroz zadruga seljaci mogu imati racionalno poslovanje, koje podrazumeva smanjenje troškova uz povećanje prinosa. Time se postiže i cenovna konkurentnost robe i bolja tržišna pozicija.

O stanju i perspektivama zemljoradničkog zadrugarstva u Srbiji govorio je profesor Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu Miladin Ševarlić, koji je naglasio da je opstanak malih gazdinstava koji čine i većinu (čak preko 80 odsto srpske poljoprivrede) moguć jedino ako se organizuju u zadruga. U suprotnom neće opstati. On je pokrenuo i pitanje restitucije zadrugarske imovine. Jer, ovaj sektor je oštećen za više od dve milijarde evra po osnovu oduzetih zemljišnih površina i imovine širom Srbije, naglasio je Ševarlić. Potom je i podukao da je potrebno što pre doneti novi zakon o zadrugama, napominjući da je Srbija i osnivač Međunarodnog zadrugarskog saveza.

Za "okruglim stolom" provisan je i devet uspešnih zemljoradničkih zadruga u Srbiji. Svojim radom istakle su zadruga u Azanji, Prva ženska zadruga u Vojvodini "Ruže Srema", Udruženje odgajivača govoda simentalke rase "Sumadija" u Krajujevcu, "Zelena bašta" u Saraorcima, "Agrodunav" u Karavukovu, zatim "Agronor" u Gornjem Milanovcu, zemljoradnička zadruga "Beška" u Beškoj, "Stubal" u istomenom mestu i zadruga "Srb med" u Vladimirovcima.

B. G.

U berbi nisu razdvojeni zaraženi i zdrav kukuruz

Jasno propisane doze

Direktorka Instituta za prehrambene tehnologije u Novom Sadu dr Jovanka Lević je objasnila da su mikotoksini, u koje spada i aflatoksin, metaboliiti plesni koji se javljaju na različitim biljnim vrstama i ima ih mnogo, jer postoje i razne vrste plesni.

Nije naravno poželjno da se nađu u hrani za ljude i za životi-

nje, a evropskom i domaćom regulativom jasno je propisano koje su doze bezopasne, a sve ono što je iznad takvih doza smatra se neupotrebljivim.

Problem kod mikotoksina, napominje direktorka Lević, je u tome što su oni prilično stabilni na neke tehnološke tretmane, pa mogu da ostanu i u

konačnom proizvodu.

Laboratorija Instituta za prehrambene tehnologije je akreditovana, kao i niz drugih u našoj zemlji, da radi analize biljaka na mikotoksine, rekla je dr Lević i dodala da se laboratorijama šalju uglavnom oni uzorci za koje ima sumnje da s njima nešto nije u redu.

MARADIK • SUSRET S PROIZVOĐAČEM DUVANA

Izostao očekivani profit

Pored suše koja je nanela štetu i u kvalitetu i u kvantitetu izostale najavljene subvencije države, kaže Nenad Đokić uzgajivač duvana

Proizvodnja duvana na terenu indijske opštine krenula je devedesetih godina prošlog veka, najviše u Maradiku i Novom Slankamenu. Ove godine bilo je zasajano oko 460 hektara, proleto su se duvandžije nadale dobrom kvalitetu i dobrom prinosu, na žalost nije ispalo tako. Nenad Đokić, jedan od najvećih proizvođača duvana u Maradiku koji je ove godine sejao „virdžiniju“ na 30 hektara i isporučio „Tabeksu“ iz Sremske Mitrovice kaže:

- Ove godine smo imali problema sa prinosom duvana zbog visokih temperatura i nedostatka padavina, ne samo da je bio problem sa kvalitetom kao prethodne godine nego i sa kvantitetom. Retko kad se dogodi da u jednoj godini imamo oba ova problema a to se dogodilo u 2012. Zbog visokih temperatura imali smo nepravilno sazrevanje lista, nagorelost rubova a, onda, i smanjenje prinosa. Ostalo je još nešto malo da predam duvana i da podvučem crtu, kaže Đokić i napominje da cena nije adekvatna ovakvoj vrsti proizvodnje, pa kad izostanu očekivani prinosi i kvalitet a zatim i najavljena subvencija države, kaže da mu računica neće ići pod kapu.

- Firma sa kojom sam ove godine

Nenad Đokić: prilikom sadnje očekivao profit

organizovao proizvodnju uredno me je pratila sa pokrivanjem troškova, tipa plaćanje gasa i struje za sušare. S obzirom da su svi imputi koji ulaze u cenu duvana počev od nafte znatno poskupeli, a da smo mi limitirani cenom, o nekom profitu se ne može govoriti - kaže Nenad Đokić, proizvođač duvana iz Maradika.

Inače, dvadesetak gazdinstava u Maradiku se bave proizvodnjom duvana na površini od 260 hektara.

Ukupno imaju oko sto sušara u selu. Kažu, značajna sredstva uložili su u infrastrukturu, svako od njih izgradio po nekoliko sušara, investirao u priključke za gas, opremu, sad nema nazad uz nadu da će, kako kažu, naići na razumevanje države od koje očekuju da donese strategiju za razvoj poljoprivrede u kojoj će biti definisane podsticajne mere i u kojoj će i duvandžije naići svoje mesto.

Z. G. S.

ŠID • ODNEDAVNO U SVIM SELIMA OPŠTINE

Ponovo radi poljočuvarska služba

Poljočuvari su za sada angažovani na mesec dana, a njihov rad finansira se iz opštinskog budžeta

Krajem novembra na inicijativu lokalne samouprave, u šidskoj opštini ponovo je počela sa radom poljočuvarska služba, saznajemo od **Dejana Vučenočića**, koordinatora poljočuvarske službe, iz opštinske Kancelarije za poljoprivredu.

Prema njegovim rečima, poljočuvari se nalaze kako u ataru Šida, tako i u atarima svih sela na teritoriji šidske opštine.

- Njihov zadatak je da kontrolišu celokupan atar i kanalsku mrežu koja tu prolazi. Opremljeni su fotoaparatom, pripremamo im i identifikacione kartice sa fotografijom, a uskoro će dobiti i preostalu potrebnu opremu za svoj rad - kaže Dejan Vučenočić.

Poljočuvari su za sada angažovani na mesec dana, a njihov rad finansira se iz opštinskog budžeta.

U odnosu na prethodni period, novina je da će oni od sada izveštati

Šid-poljočuvari ponovo u službi

je o svom radu podnositi Kancelariji za poljoprivredu, umesto predsednicima saveta mesnih zajednica,

kako je to bilo u vreme prošle opštinske vlasti.

S. M.

VOGANJ • DVADESETI SVINJOKOLJ

Predavanja i svinjokolj

Tradicionalni 20. svinjokolj će se održati 16. decembra u nedelju u organizaciji Mesne zajednice Voganj. Svinjokolj počinje u 7.30 časova loženjem vatre i podelom takmičarskih brojeva i propozicija a u 8.30 kreće se sa klanjem.

- Na svinjokolju će biti tradicionalno takmičenje u klanju svinja i obradi mesa i mesnim prerađevinama - džigernjača, čvarak i kobasica.

Imamo i drugi deo a to je takmičenje u kuvanju kotlića. Ručak je u 13:00 časova i tada je proglašenje pobednika - kaže Zoran Matić iz Organizacionog odbora manifestacije. - Što se tiče gostiju imamo naše „standardne“, kao goste iz Slovenije, tako da nam iz Kranja dolazi jedna ekipa.

Inače, dva dana ranije, u petak 14. decembra održaće se poljoprivredna tribina o uzgoju svinja i sve-

mu što je aktuelno oko kukuruza. Tribina će se održati u školi u Vognju u 18 sati, na njoj će predavanja održati profesori sa novosadskog Poljoprivrednog fakulteta i držače predavanja, a biće prisutni i stručnjaci Đorđe Jocković, Branko Marinović i Željko Stanković koji će govoriti o aktuelnom biofaktoru.

S. P.

NAUKA U PRAKSI:
STANJE PLODNOSTI ZEMLJIŠTA U SREMU

Sadržaj humusa, fosfora i kalijuma u zemljištu

Sadržaj humusa u zemljištu se smanjuje iz godine u godinu što je posledica male upotrebe stajnjaka usled slabijeg razvoja stočarske proizvodnje i paljenja žetvenih ostataka

Tokom 2012. godine u agrohemisjskoj laboratoriji PSS Ruma je sa teritorija opština Ruma, Irig, Indija izvršena analiza 715 uzora-

ka osnovne plodnosti zemljišta. Na osnovu obrađenih podataka dobija se uvid u sadržaj humusa, fosfora i kalijuma na terenu koji pokriva PSS Ruma.

Sadržaj humusa

Sadržaj humusa u %	Klasifikacija zemljišta	Broj uzoraka	%
0-1	vrlo slabo humusna	30	4,2
1-3	slabo humusna	585	81,82
3-5	humusna	100	13,98
		715	100,00

Sadržaj humusa u zemljištu se smanjuje iz godine u godinu što se može videti i iz gore navedene tabele. To je posledica male upotrebe stajnjaka usled slabijeg razvoja stočarske proizvodnje i pa-

ljenja žetvenih ostataka. Mora se još jednom apelovati da se prekine praksa paljenja žetvenih ostataka da bi se humus kao nosilac plodnosti zemljišta očuvao u narednom periodu.

Sadržaj fosfora

Sadržaj fosfora u zemljištu mg/100g	Oцена nivoa obezbeđenosti	Broj uzoraka	%
manje od 5	vrlo nizak	89	12,44
5-10	nizak	150	20,98
10-15	srednji	153	21,40
15-25	optimalan	133	18,60
25-40	visok	60	8,39
40-50	vrlo visok	19	2,66
preko 50	štetan	111	15,35
		715	100,00

Kod sadržaja fosfora zapaža se veliko, šarenilo u rezultatima. Trećina parcela je sa vrlo niskim i niskim sadržajem, 40 % sa srednjim i optimalnim nivoom obezbeđenosti i 26 % sa sadržajem koji je od

visokog do štetnog. Zbog toga je važno da proizvođači provere putem analize zemljišta sadržaj fosfora na svom zemljištu da bi se izvršilo pravilno dubrenje ovim elementom.

Sadržaj kalijuma

Sadržaj kalijuma u zemljištu mg/100g	Oцена nivoa obezbeđenosti	Broj uzoraka	%
manje od 5	vrlo nizak	0	0
5-10	nizak	4	0,56
10-15	srednji	33	4,61
15-25	optimalan	291	40,70
25-40	visok	265	37,06
40-50	vrlo visok	44	6,16
preko 50	štetan	78	10,91
		715	100,00

Kod sadržaja kalijuma zapaža se veća uniformnost u rezultatima. Više od tri četvrtine uzoraka je sa optimalnim do visokim sadržajem kalijuma u zemljištu. Ovo je potvrđeno i analizama koje su rađene ranijih godina. Potrebno je na ovakvim parcelama unositi kalijum u nešto manjim količinama da bi se zadovoljile potrebe

biljaka i održalo ili dovelo stanje kalijuma na optimalni nivo.

Analiza zemljišta predstavlja osnovu za pravilnu ishranu biljaka. Na ovaj način je jedino moguće odrediti optimalne količine đubriva, smanjiti troškove proizvodnje i zaštititi životnu sredinu.

Goran Drobñjak, PSS Ruma

Pouzdan savetodavac poljoprivrede

Uspostavljanjem ovog sistema nauka još jednom stavljena u službu ne samo sigurnijeg postizanja dobre proizvodnje, kvalitetnog proizvoda već i njegove pravovremene i optimalne zaštite od štetočina

Od pre dve i po godine na teritoriji Vojvodine funkcioniše sistem Prognozno-izveštajne službe u zaštiti bilja, a od ove godine istim sistemom "pokrivena" je i teritorija Srbije. Obavezu da se ovaj sistem implementira našoj državi daju evropski propisi koje Srbija, kao kandidat za članstvo u EU i značajan proizvođač poljoprivrednih proizvoda treba da poštuje. Ovim sistemom na te standarde priprema se naša zemlja, ali je uspostavljanje sistema važno zato što je tim nauka još jednom stavljena u službu sigurnijeg postizanja dobre proizvodnje, kvalitetnog proizvoda, pravovremene zaštite od štetočina, a doprinosi se i optimalnom korišćenju hemijskih sredstava u biljnoj proizvodnji odnosno uštedama.

Detaljnije o Prognozno-izveštajnoj službi, njenim zadacima, kako je organizovana i dokle se stiglo sa programom, saznali smo iz razgovora sa dr **Dragicom Janković**, rukovodiocem istoimene službe Vojvodine i koordinatorem ove službe Srbije.

Kako je sve počelo

Naša sagovornica podseća da je prvog aprila 2010. godine u Vojvodini počeo je da se organizuje pokrajinski centar službe sa 12 regionalnih centara koji su trebali da čine sistem prognozno-izveštajne službe Pokrajine.

U tom momentu smo imali definisanu prostornu i kadrovsku infrastrukturu, svaki regionalni centar je imao koordinatorku i izvršioca, a pokrajinski centar je bio sa rukovodiocem i saradnikom. Tako smo krenuli. Bio je napravljen program koji je podrazumevao najznačajnije

Feromonska klopka

Sajam prilika da se čuje o radu i planovima službe

Automatska meteorološka stanica

biljke u Vojvodini i štetne organizme vezane za te biljne vrste. Napravili smo delimično i program monitoriranja, međutim, u hodu je sve prema potrebama menjano - podseća Dragica Janković.

Vezano za početke rada službe značajno je opremanje, nabavka alata za praćenje stanja na terenu. U maju i junu te godine instalirane su meteorološke stanice, za to je novac obezbedio Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo na čelu sa tadašnjom sekretarom Danijelom Petrovićem,

koji je, dodaje naša sagovornica, praktično bio inicijator formiranja ovog sistema u Vojvodini.

Znanje i ambicija

U aprilu su nam stigli feromoni. Mi smo se odlučili da nam alat budu feromonske sklopke, automatske meteorološke stanice i svetlosne lampe. Feromonske sklopke su bile specifične za praćenje nekih organizama, a za druge organizme to su bile svetlosne lampe. Automatske meteorološke stanice smo rasporedili po najvažnijim usevima. Nismo tada imali nikakvu bazu podataka, a treba reći ni nasleđe. Bilo je nekoli-

ko pokušaja da se ranije organizuje sistem prognoze u smislu obaveštavanja o nekoj pojavi, a ne i suštinskog prognoziranja, implementiranja sistema. Znači, na početku mi smo imali znanje ambicioznih poje-

Bolest paprike

dinaca i ništa više - istakla je Dragica Janković.

Potom je krenula implementacija informatičarskog segmenta sistema, služba je imala informatičara među zaposlenima, jer je taj deo rada nedostajao za pravljenje baze podataka, a kasnije su obezbedili i stručnjake drugih profila.

organizam i njegovo povećanje ili smanjenje. Tako se upotreba pesticida, na primer, svodi na najmanju meru, odnosno čuva biljna proizvodnja. Zato se kaže da je ova služba dragocen savetodavac i servis važnih informacija proizvođačima.

Servis dragocenih informacija

Do sada je prognozno izveštajna služba usmeravala saveta i informacije preko portala www.pisvojvodina.com, preko sredstava informisanja nedeljno, preko savetodavnih službi i od naredne godine spremaju se da to plasiraju i putem sms poruka.

Cilj nam je da kažemo seljaku kada je pravo vreme kada treba tretirati neki insekt, a kada ne. Preko SMS poruka će ti biti način više za saradnju i bolje efekte na terenu, podseća Dragica Janković. Prognozno-izveštajna služba ima sačinjen program za narednu godinu koji je prihvaćen od nadležnih u sekretarijatu odnosno ministarstvu, a u planu je i dalje osavremenjavanje njenog rada.

Iz radne biografije

Dr Dragica Janković je 23 godine radila u Institutu "Dr Petar Drezgić" u Sremskoj Mitrovici, gde je bila stručni saradnik za šećernu repu i kukuruz, a pre toga je radila, kao poljoprivredni stručnjak, u Kraljevu, u Mačvi. Magistrirala je na Poljoprivrednom fakultetu u Zemunu sa temom o cercospori, a doktorirala temom o virusima kukuruza.

Nakon rada u Sremskoj Mitrovici Dragica Janković je otišla u Novi Sad, gde je dve godine rukovodila pokrajinske, a od skora i koordinatorku Republičke prognozno-izveštajne službe.

Dr Dragica Janković na jednoj od prezentacija

Njiva pod sojom

Zaštita biljaka u bio-bašti

U bio-bašti neophodno je uspostaviti ravnotežu između korisnih i štetnih organizama - Korišćenje živih organizama - korisnih insekata i životinja, parazitskih nematoda i mikrobioloških pesticida u zaštiti biljaka od štetočina, parazita i korova u bašti, predstavljaju osnovu biološke zaštite - Čuvanje i stimulisanje razvoja prirodnih neprijatelja štetočina, kao što su neki insekti, ptice i životinje, je najekonomičniji način zaštite biljaka u bašti - Biološki insekticidi ubijaju štetne insekte, a pri tome ne utiču štetno na životnu sredinu

Da bi se biljke sačuvala od bolesti, štetočina, korova i drugih štetnih organizama, značajno je sprovediti integralnu zaštitu biljaka.

Integralna zaštita bilja

Ona predstavlja primenu i kombinovanje agrotehničkih, bioloških, fizičkih i hemijskih mera. Cilj integralne zaštite biljaka je uspostavljanje stabilnog sistema gde ne dolazi do velikog umnožavanja populacija štetnih organizama.

Zato je u bio-bašti neophodno uspostaviti ravnotežu između korisnih i štetnih organizama, gde će korisni organizmi (predatori, paraziti, antagonisti i dr.) regulisati brojnost populacije štetočina i parazita na nivou, koji se može tolerisati.

Biološke mere borbe su one pri kojima se koriste živi organizmi u suzbijanju parazita, prouzrokovala bolesti, štetočina i korova. Ove mere uključuju stimulisanje razvoja u zemljištu, u prirodi, insekata predatora i parazita štetočina, kao i mikroorganizama koji parazitiraju štetočine, entomofagne gljive i bakterije i viru-

Obrada zemljišta

bro izbalansiranim ekosistemom, na hiljade korisnih vrsta pomaže u zaštiti biljaka, držeći populacije štetočina na tolerancijom nivou, i sprečavajući ih da prouzrokuju veće štete. Pčele, muve, neke vrste moljaca oparuju biljke polenom, insekti predatori hrane se insektima štetočinama, a insekti paraziti polažu svoja jaja u štetočine i ubijaju ih. Mnogi insekti, kao što su balebari, učestvuju u unošenju izumrlag (trulog) biljnog materijala u zemljište, dok neke vrste služe kao hrana za korisne vrste ptica i životinja.

Biološka sredstva za zaštitu

Biološki insekticidi ubijaju štetne insekte, a pri tome ne utiču štetno na životnu sredinu. Iako oni ne deluju tako brzo kao hemijski insekticidi, efikasniji su u suzbijanju štetočina. Mikrobiološki insekticidi prouzrokuju oboljenje insekata primenom mikroorganizama kao što su gljive, bakterije i virusi.

se. Korišćenje živih organizama - korisnih insekata i životinja, parazitskih nematoda i mikrobioloških pesticida u zaštiti biljaka od štetočina, parazita i korova u bašti, predstavljaju osnovu biološke zaštite. Čuvanje i stimulisanje razvoja prirodnih neprijatelja štetočina, kao što su neki insekti, ptice i životinje, je najekonomičniji način zaštite biljaka u bašti. U bašti sa do-

za pojedine vrste štetočina, ne deluju na korisne vrste, a mogu se koristiti upravo do same berbe, odnosno, žetve.

Novi insekticidi se danas proizvode na bazi toksina, koji stvaraju mikroorganizmi u prirodi. Avermektin je proizvod antibiotika, koji stvara zemljišna bakterija *Streptomyces avermectilis*. Ovaj preparat ispoljava veoma nisku toksičnost prema životinjama, ali je zato toksičan prema velikom broju vrsta insekata, uključujući i korisne vrste.

Biološki fungicidi i herbicidi su još u fazi istraživanja i verovatno će imati veću primenu u budućnosti. Preparat Binab T, mešavina spirofritnih gljiva danas se koristi za premazivanje rana ili oštećenih mesta na biljkama, radi sprečavanja zaraze parazitima koji prouzrokuju izumiranje ovih biljaka.

Fizičke mere borbe sprečavaju da štetočine i paraziti dospeju do biljaka i odstranjuju se fizičkim putem. Prepreke (barijere), klopke (zamke), ručno skupljanje štetočina i zaraženo biljno materijal, njihovo uništavanje i druge slične mere spadaju u fizičke metode suzbijanja štetočina, parazita i korova u bašti.

Bio bašta

vaši, lisne buve (*Psylla spp.*) i neke gusenice. Registrovana su za primenu u staklenicima i za ukrasne vrste biljaka.

Dijatomejska zemlja je netoksičan mineralni produkt, dobijen od fosilnih ostataka školjki i algi. Tretiranjem drveća i grinja ovim prahom (obično posle kiša) ili mešavinom dijatomejske zemlje sa tečnošću koja sadrži sapun, postiže se zaštita ovih biljaka od gusenica.

Sumpor se koristi za suzbijanje grinja i buva. On slabo deluje na крупnije predatorске vrste insekata, ali uništava sitne parazitske ose.

Piretrini se dobijaju iz cvetova buvača. Suvu cvetovu se samežu i na taj način se dobija insekticidni prah. Piretrini se ekstrahuju iz ovog praha i koriste u obliku rastvora. Oni deluju na centralni nervni sistem što dovodi do brzog uginjavanja insekata.

Biljni principi u zaštiti bilja

U bio-bašti korovi se suzbijaju isključivo pravilnim plodoredom i agrotehničkim merama, a prouzrokovali biljnih bolesti osim ovim merama, suzbijaju se i korišćenjem biljnih pripravaka koji prvenstveno povećavaju otpornost prirodne odbrambene snage biljke i poboljšavaju zdravstveno stanje biljke.

Ova sredstva deluju relativno kratkotrajno, te se moraju primenjivati svakih 5-8 dana u toku vegetacije, ili u kritičnoj fazi razvoja. U ovu svrhu koriste se čorbe, čaj, macerat ili fermentisani ekstrakti.

Mirjana Đorđević, dipl. ing.

Fermentisani ekstrakt od rastavića

U istom odnosu biljnih delova i vode, kao i za pripremu čorbe, ekstrakt se priprema tri nedelje. Bistar proceden ekstrakt se razredi vodom u odnosu 1:5 i prskaju se biljke protiv lisnih vaši, pregljeva (crvenog pauka), a delovanje se pojačava, ako se u ekstrakt doda 0,3% rastvor kalijevog sapuna.

Smeša fermentisanog ekstrakta od rastavića i koprive služi za prskanje biljaka radi povećanja otpornosti, boljeg rasta i razvika.

Čorba od rastavića

Za 10 l čorbe koristi se 1,0-1,5kg svežeg nadzemnog dela ili 150-200g suve biljke. Biljni delovi se preljuju s 10 l vode; nakon 24 sata kuva se 30 min, ohladi i procedi. Pre upotrebe čorba se razredi vodom u odnosu 1:5. Sprečava pepelnicu, rde i slično. Biljke se prskaju od proleća do jeseni svake 2-3 nedelje, a kod jačeg napada svaka 3 dana. Prskanje se vrši pre podne ili po suncu.

Fermentisani ekstrakt od koprive

Za 10 l fermentisanog ekstrakta uzima se 1kg svežeg nadzemnog dela ili 150-200g suve biljke koprive. Proceden ekstrakt razredi se vodom u odnosu 1:10 i tokom proleća i leta se prska zemljište.

Prskaju se stabla i grane protiv prezimljavajućih vaši i pauka i njihovih jaja.

Macerat od koprive

Priprema se od 1kg koprive i 10 l vode. Nakon ceđenja, koristi se za prskanje biljaka protiv lisnih vaši. Primenjuje se jednom nedeljno ako je napad slab, a svaka 3 dana pri jačem napadu.

TEMA JE POPIS POLJOPRIVREDE • **BRANKO DRAGIŠIĆ,**
NAČELNIK ODELJENJA STATISTIKE U SREMSKOJ MITROVICI

Popisivači posetili oko 95 odsto domaćinstava

Popis poljoprivrede teče bez većih problema, ali ima sporadičnih slučajeva odbijanja davanja podataka. Te pojave su u malom procentu i praktično su zanemarljive, ocenio Branko Dragišić

Od početka popisa poljoprivrede do 5. decembra popisivači su u Sremskom okrugu obišli oko 95 odsto domaćinstava, a ocena posla koji se privodi kraju je da on protiče u najboljem redu, rekao je **Branko Dragišić**, načelnik Odeljenja statistike u Sremskoj Mitrovici o aktuelnom popisu.

Branko Dragišić

Nema većih problema na terenu, ima sporadičnih odbijanja davanja podataka, ali to su pojave izražene u malom procentu i praktično su zanemarljive. Naravno, mi ćemo se pozvati na zakon, odnosno na njegove kaznene odredbe kojima podležu svi koji ne budu želeli da daju podatke ili koji ne daju tačne podatke u sklopu popisa. Naša ideja nije da pretimo kaznama i mašemo zakonom već da utičemo na svest ljudi da kažemo čemu je popis bitan i da svako domaćinstvo da precizne podatke iz popisnih lista - objasnio je Branko Dragišić.

Do 10. decembra trajala je faza popisivanja po prijavi građana. Sva-

ka opštinska popisna komisija bila je dužna da objavi brojeve telefona za one koji nisu imali priliku da daju podatke o popisu poljoprivrede iz bilo koji razloga ranije. U sedištim ovim komisijama nalazili su se popisivači koji su izašli na teren i popisali poljoprivredne fondove po prijavi, a bilo je omogućeno da se to učini i u sedištu komisije.

Popis zvanično traje do 15. decembra, ali ukoliko se desi da se posao ne završimo, mi ćemo ga produžiti dok ne popišemo sve poljoprivredne fondove. Za nekoliko dana ćemo obići sva preostala domaćinstva, a što se tiče prvih rezultata popisa prema Zakonu o popisu Republičkog zavoda za statistiku obaveza je sa se o njima javnost obavesti sredinom januara - poručio je Dragišić.

Inače, u susret ovom popisu poljoprivrede procenivalo se da bi eventualni problemi popisivačima na terenu

mogli da budu nepoverenje građana, načelnik Odeljenja statistike u Sremskoj Mitrovici podseća da se zakon odnosi i na one koji popisuju, a suština je da se čuvaju svi individualni podaci i da su oni tajna.

Zakon je predvideo sankcionisanje svih neposrednih učesnika u popisu ukoliko na bilo koji način izadu u javnost sa podacima, a sve to radi zaštite svakog individualnog podatka - objašnjava naš sagovornik.

Aktuelni popis poljoprivrede prvi je nakon pola veka, a podaci o poljoprivrednim fondovima u temu periodu prikupljeni su se samo u sklopu popisa stanovništva. Sada je ideja nadležnih u Srbiji da se fomirira baza podataka o poljoprivredi, jer u bazi Ministarstva poljoprivrede nalaze se podaci samo o registrovanima poljoprivrednim gazdinstvima a mnogo je i neregistrovanih - primetio je Branko Dragišić.

Cilj popisa je i u činjenici da država želi da preduzme ozbiljnije mere u smislu razvoja agrara, a dobijeni podaci će biti značajni za donošenje odluka o razvoju i za povlačenje sredstava iz pristupnih fondova Evropske unije.

S.Đaković

PEĆINCI • ZAVRŠEN PRVI KRUG LICITACIJE ZA DRŽAVNO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

Najviša cena - 65.000 dinara za hektar u Sibaču

Za drugi krug ostalo preko 500 hektara

Licitacija državnog poljoprivrednog zemljišta

Poslednjeg novembarskog dana završen je prvi krug nadmetanja za davanje u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini u pećinačkoj opštini. Nadmetanje za 2.105 hektara zemljišta u državnoj svojini u opštini Pećinci trajalo je četiri dana (27. - 30. 11. 2012. godine), raspoređeno po katastarskim opštinama.

Poslednjeg dana licitacije, po rečima predsednika Komisije za sprovođenje postupka javnog nadmetanja **Draško Konjević**, izlicitirana je i najveća cena u prvom krugu javnog nadmetanja od 65.000 dinara za hektar.

Četvrto javno nadmetanje je uspešno privedeno kraju u poslednjeg dana licitacije je postignuta i najviša cena zakupa tokom prvog kruga - parcela u Sibaču je izlicitirana za čak 65.000 dinara po hektaru, a početna cena je bila 13.000 dinara po hektaru. Ovim je ujedno i završen prvi krug nadmetanja za poljoprivredno zemljište u državnoj svojini u našoj opštini, a drugi krug će najverovatnije biti sproveden u drugoj polovini januara 2013.godine - rekao je Draško Konjević po završetku prvog kruga licitacije i dodao da je za drugi krug nadmetanja ostalo preko 500 hektara. G.M.

Доо ветеринарска станица САВА СРЕМ

Лаћарак

Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266
Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић

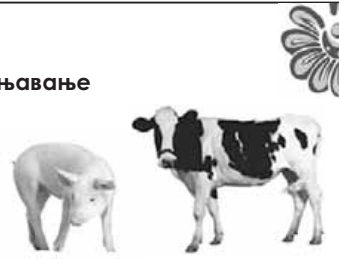
Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80
Др. вет. мед. спец. Миленко Перић

Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9
Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац

Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24
Др. вет. мед. Милорад Кевил

Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7
Др. вет. мед. Наташа Секуић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

Neonatalna kolibaciloza

Neonatalna kolibaciloza se manifestuje prolivom žučkaste boje, često penušavog izgleda, bolest može da se pojavi već od nekoliko časova života

Piše: **Dr. vet. Radovan Cikuša**

Osnovna karakteristika zapata svinja na našem području je nezadovoljavajući zdravstveni status, praćen povećanom učestalošću zaraznih parazitarnih i drugih bolesti. One su uglavnom posledica dugotrajnih nepovoljnih uslova proizvodnje (uslova držanja životinja, ishrane, lečenja, prevenciranja i dr.).

Zdravstveni status naše populacije svinja u najvećoj meri određuje prisustvo klasične kuge svinja, ali bolesti kao što su koli infekcije, aktinobaciloze, atrofični rinitis, dizenterija i dr. Prve tri nedelje posle prašenja prasadi imaju nizak titar antitela i to predstavlja najosetljiviji period u odgoju prasadi. Neonatalna kolibaciloza je jedna od značajnijih bolesti, koja nanosi velike gubitke u odgoju prasadi.

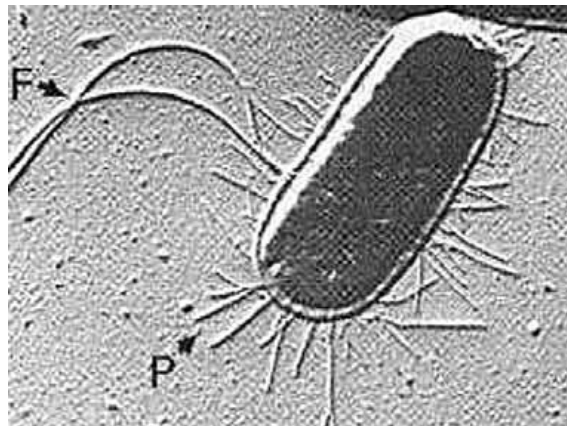
Uzročnik je e.coli koja se nalazi kao saprofit u di-

Zoohigijena, jedan od osnova za sprečavanje neonatalne kolibaciloze

gestivnom traktu prasadi, ali ako se naruši ta ravnoteža dolazi do naglog razmnožavanja i stvaranja enterotoksina koji izazivaju povećanu sekreciju vode i elektrolita u lumen creva. Debelo crevo nije u stanju da resorbuje ovako veliku količinu tečnosti pa nastaje proliv.

Pored patogenih sojeva e.coli značajnu ulogu za nastanak bolesti ima nedostatak kolostralne zaštite, nedovoljna zagrejanost pra-

Esheria coli

Prasad su nevesela, dehidrirana, oči su im upale, a neke životinje mogu i da povraćaju.

Nekada može da uginu celo leglo.

Telna temperatura je na donjoj fiziološkoj granici ili ispod. Samo u stanju septikemije temperatura je povišena.

U lečenju je korisno kombinovati peroralno i parenteralno aplikovanje lekova, uspešno se pokazala i dodatna

terapija koja ima za cilj da spreči dehidraciju, gubitak elektrolita, acidozu.

Osnov za sprečavanje neonatalne kolibaciloze je sprovođenje zoohigijene i imunoprofilakse (vakcinacija krmača u toku graviditeta).

Posebno je značajna ishrana gravidnih krmača, tehnološka priprema krmača pred prašenje, kontrola zdravstvenog stanja posle prašenja i sprečavanje hipo i agalaksije.

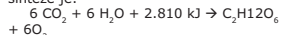
TEHNIČKO-TEHNOLOŠKE PODLOGE ZA IZBOR STAKLENIKA I PLASTENIKA

Kako "radi" staklenik i plastenik?

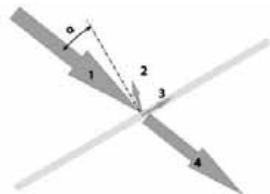
Svetlost i fotosinteza

Da bi se biljka razvijala - rasla, potrebna joj je energija-svetlost, vazduh - ugljen-dioksid CO₂, odnosno kiseonik O₂, voda i hraniva. U prirodi se većina biljaka fiksira za tlo, zemljište, te iz njega crpi veći deo vode i hraniva, svetlosnu energiju dobija od Sunca, a iz vazduha CO₂ i O₂.

Biljke su sposobne da korišćenjem energije elektromagnetnih talasa, sunčevog zračenja, obavljaju fotosintezu, stvarajući od ugljen-dioksida i vode ugljovodnike. Vrlo uprošćena formula fotosinteze je:

Ovaj proces načelno je obrnut procesu sagorevanja, koji se koristi za mnoge potrebe. Gas, nafta i uglj predstavlja milijonima godina transformisanu hemijsku energiju biljaka. Biljke, dakle, pred-

Prodiranje sunčevog zračenja kroz providnu prepreku

stavljaju prirodne akumulatore sunčeve energije. Dodatnim hemijskim procesima u biljkama nastaju mnoga složena jedinjenja, korisna ili štetna za ljudsku životinje, ali to nije predmet ovog razmatranja.

Energiju potrebnu za obavljanje fotosinteze biljka ne može da koristi u svakom obliku, već samo energiju koja joj se predaje u obliku zračenja - radijacije, elektromagnetnih talasa. To je oblik energije koji na zemaljsku kuglu dolazi od Sunca. Spektar sunčevog zračenja je širok i različitog je intenziteta, sl. 2.

Biljka za fotosintezu koristi samo deo tog spektra, a unutar njega različite talasne dužine različitim intenzitetom, sl. 3. Ta oblast obuhvata talasne dužine elektromagnetnih talasa 0,4 do 0,7 fim, (mikrometar je hiljaditi deo milimetra), odnosno, kako je na sl. 3 prikazano, 400 do 700 nm (nanometar je milioniti deo milimetra). Maksimalni efekat na fotosintezu ima zračenje talasne dužine 675 nm. Područje talasnih dužina koje biljka koristi za fotosintezu naziva se i fotosintetički aktivna oblast. Na engleskom je to Photosynthetically Active Radiation, pa se koristi skraćeni - PAR. PAR predstavlja gotovo 43% energije zračenja Sunca na nivou zemlje.

Ova oblast talasnih dužina gotovo se u potpunosti poklapa sa područjem vidljivog spektra zračenja, onih elektromagnetnih talasa koje vidi ljudsko oko. Jasno je da je intenzitet zračenja koje omogućava fotosintetsku aktivnost veći što je svetlost intenzivnija. Najveći je, dakle, po sunčanom danu.

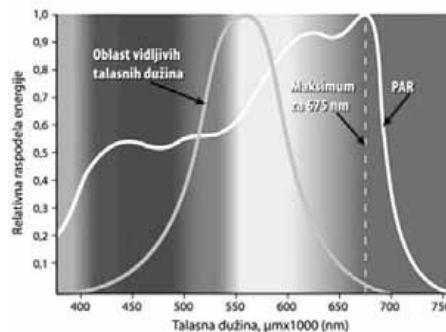
Ukoliko nema dovoljno svetlosti, nema fotosinteze, pa ni razvoja biljaka. Svetlost, energija elektromagnetnih talasa, neophodna je za razvoj biljaka. Pored direktnog zračenja Sunca biljka može da koristi i takozvano difuzno zračenje, nastalo odbijanjem od prepreka, ali je tada intenzitet zračenja niži. Dakle, i kada je oblačno do biljaka dolazi energija potrebna za fotosintezu, ali umanjena.

Pitanje: da li veštačko osvetljenje može biljci da obezbedi energiju potrebnu za fotosintezu? Može, ali izvor svetlosti, lampa, mora da proizvodi spektar svetlosti koji odgovara biljkama, nalazi se u oblasti prikazanoj na sl. 3. U tom slučaju potrebno je ulaganje energije, pre svega električne, da bi se svetlost obezbedila. To se primenjuje u nekim zemljama, posebno za skupne biljne vrste, jer su ulaganja u proizvodnju velika. Široko se primenjuje i pri eksperimentalnom radu

u okviru različitih istraživačko razvojnih poduhvata.

Kada se biljke gaje u staklenicima/plastenima one se nalaze ispod pokrivke. Sunčevo zračenje mora kroz tu pokrivku da prođe. Pri nailasku elektromagnetnih talasa, pa tako i sunčevog zračenja, na bilo koju prepreku, dešavaju se tri slučaja: refleksija - odbijanje, apsorpcija - prihvatanje i pretvaranje u toplotnu energiju i transparentija - prolazak kroz prepreku. Prozračna, propusna prepreka, kao što su staklo i plastična folija, uglavnom sunčevo zračenje propuštaju, pa tako najveći deo energije prolazi, što je i cilj kod staklenika/plastenika. Refleksija, odbijanje, pored osobina elektromagnetnih talasa i pokrivke, zavisi od upadnog ugla α , sl. 4. Što je upadni ugao manji manje je odbijanje. Poželjno je da se što manji deo energije apsorbuje, -3 na sl. 4.

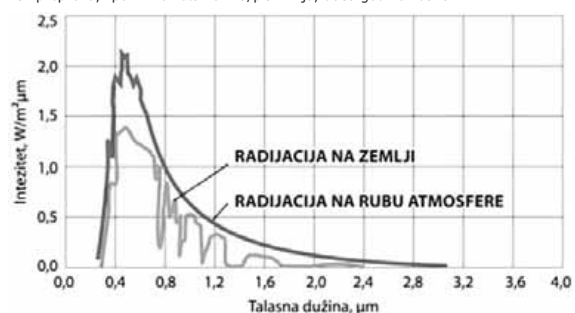
1-elektromagnetni talas koji nailazi na prepreku, pokrivku staklenika/pla-

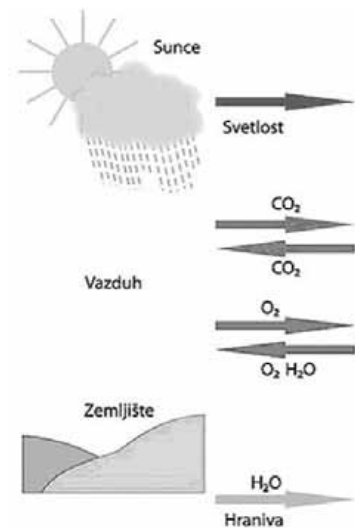
Talasne dužine sunčevog zračenja koje biljke koriste za fotosintezu - PAR i oblast vidljive svetlosti

stenika, 2-deo energije izgubljen odbijanjem - refleksijom, 3-deo energije koji apsorbuje materijal i koji se pretvara u toplotnu energiju koja utiče na povišenje njegove temperature, 4-deo energije elektromagnetnih talasa koji prolazi kroz pokrivku i koji biljke koriste.

Dakle, pokrivka treba da je takva da što veći deo sunčevog zračenja kroz nju prolazi, a da se što manji odbija ili apsorbuje. Ugao nagiba pokrivke treba da je takav da se u vreme kada je energija za biljke najpotrebnija i najveća količina sunčevog zračenja može da se iskoristi, ugao α bude što manji. Vrednost tog položaja zavisi od geografske širine područja, doba godine i dana.

Spektar sunčevog zračenja

Šta je potrebno za rast biljke?

Temperatura u stakleniku i plasteniku

Pored energije, za ostvarenje, fotosinteze biljkama je potrebno da vazduh oko njih ima povoljnu temperaturu. Razlike su minimalna potrebna temperatura za "preživljavanje" i područje temperatura vazduha pogodno za brzi rast. Dakle, u stakleniku/plasteniku treba da se ostvari temperatura pri kojoj se biljka brzo razvija, a da ona, i u slučaju izuzetnih hladnoća, ne padne dugotrajno ispod donjeg dozvoljenog nivoa. To se ostvaruje na razne načine, pre svega sunčevom energijom i grejanjem.

Svetlost je najbitnija

Da bi biljke mogle da sprovedu fotosintezu potrebna je svetlost. Najznačajniji izvor je sunčeva svetlost. Biljka za proces fotosinteze koristi deo spektra sunčeve svetlosti - PAR. Pokrivka, staklo ili folija, treba da bude propusna za taj dijapazon talasnih dužina u što većoj meri, da ih što manje odbija - reflektuje, ili apsorbuje. Smanjenje odbijanja postiže se i postavljanjem pokrivke pod povoljan nagib.

Deo energije sunčevog zračenja koristi se za fotosintezu. Ostalo, osim gubitaka, za zagrevanje prostora staklenika/plastenika. Sunčevo zračenje pogađa podlogu, inventare pa i delove biljke koji ne obavljaju fotosintezu. Ovi materijali su po pravilu nepropusni i imaju malu refleksiju, pa se celokupna energija sunčevih zraka apsorbuje i pretvara u toplotu, povećavajući temperaturu unutar objekta. U pojedinim rešenjima, pre svega plastenika, za predsezonsku proizvodnju, direktno i difuzno sunčevo zračenje jedini su izvor toplote za zagrevanje prostora i stvaranje temperature povoljne za razvoj biljaka. Plastična folija sprečava odvo-

Sl. 5 Prenos toplote i gubici u plasteniku bez dodatnog grejanja

1- provođenje toplote kroz foliju, 2- odvođenje toplote konvekcijom 3- obrnut proces, hlađenje vazduha u plasteniku, 4- infracrveno zračenje predmeta i podloge plastenika, 5- odbijeno zračenje, 6- zračenje koje prolazi kroz foliju

đenje toplote koja nastaje apsorpcijom sunčevog zračenja, pa se temperatura u plasteniku povećava. Usled razlike temperature u plasteniku i okolini dolazi do prelaska toplote, gubitaka. Najpre je to provođenje kroz samu foliju -1 na sl. 5. Takozvanom konvekcijom, usled strujanja okolnog vazduha, odvodi se toplota od folije -2. Obrnut proces odvija se u unutrašnjosti plastenika -3. Sva tela u plasteniku zrače energiju -4. Ovi elektromagnetni talasi su u takozvanoj infracrvenoj oblasti, veće talasne dužine. Njih većina pokrivi ne propušta, odnosno one za njih nisu transparentne. Veći deo ovog zračenja se odbija -5, a samo manji prolazi kroz nju -6.

Cilj je da folija pruži što bolju izolaciju, tako da gubici -1 i -2 budu što manji. Poželjno je da je folija nepropusna za infracrveno zračenje tako da je deo gubitaka -6 što manji.

Efekat staklene bašte

Efekat staklene bašte, koji označava propuštanje sunčeve energije u jednom smeru, a sprečava odvođenje infracrvenog zračenja u drugom, nepovoljan je za klimu na Zemlji. Nepropusan sloj, koji ima efekat kao pokrivača staklenika/

plastenika formiran je od gasova, od kojih je najprisutniji ugljen-dioksid - CO₂. To dovodi do postepenog globalnog zagrevanja sa negativnim posledicama po životnu sredinu. Sa predmetom ovog projekta nema direktne veze, ali se naglašava kao značajan problem o kojem svaki savestan pojedinac treba da vodi računa.

Slično je i za staklenike/plastenike koji imaju dodatno grejanje. Na primeru takvog staklenika/plastenika mogu da se sagledaju gotovo svi tokovi energije. Kao što je navedeno, najznačajnije

je direktno i difuzno sunčevo zračenje. Sunčevi zraci koji dopiru do biljaka i tla predaju energiju i zagrevaju ih, te oni zagrevaju vazduh. Vazduh zagrevaju i grejna tela, odnosno sistem za grejanje. Toplotna energija gubi se predavanjem okolini kombinacijom provođenja i konvekcije. Deo toplote odvodi se zračenjem u okolinu, deo pri ventilaciji, odnosno odvođenju toplog vazduha van staklenika/plastenika. Deo toplote se provođenjem odvodi u zemljište. Tok energije, primenjuju u gotovo svim slučajevima, prikazan je na sl. 6.

U vreme visokih temperatura okoline i intenzivnog sunčevog zračenja temperatura u stakleniku/plasteniku poraste toliko da dostigne nivo viši od onog koji je pogodan za rast biljaka. Da bi se to izbeglo preduzima se intenzivna ventilacija i senčenje.

Temperatura povoljna za rast

Da bi biljke preživele temperatura treba da je iznad granične vrednosti, a da bi brzo rasle u za njih najpovoljnijem području. Sunčevo zračenje doprinosi zagrevanju staklenika/plastenika, ali, za gajenje u svim uslovima stanja okoline potrebno je dodatno zagrevanje.

Pored zagrevanja okolina deluje i na hlađenje staklenika/plastenika. Toplotna energija odvodi se kombinacijom provođenja i konvekcije, zračenjem i pri ventilaciji. Odvođenje energije zračenjem je malo, jer je većina pokrivi nepropusna za dugotalsne infracrvene zrake. Poželjno je da pokrivača ima izolaciona svojstva, ali je to u suprotnosti sa željom da se ostvari što bolja propusnost za sunčevo zračenje - svetlost.

(www.agropius.rs)

Izbor sorti vinove loze

Prof. dr. Nada Korać,
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

U novim zasadima zastupljeni su uglavnom najbolji klonovi kvalitetnih belih i crnih vinskih sorti (rajnski rizling, šardone, kaberne sovijnjon, merlo). Takođe se čine napori da se u sortiment vrate i neke stare autohtone sorte

Za ekonomičnu i kvalitetnu proizvodnju grožđa i vina SORTA je od presudnog značaja. Danas se u proizvodnji nalazi oko 2.000 različitih sorti vinove loze te nije lako napraviti pravi izbor. Pored dobrog poznavanja bioloških i proizvodnih osobina sorti, neophodno je pratiti zahteve i ukus potrošača i mogućnost plasmana proizvoda na tržištu. Potrošači vina teško menjaju navike i najčešće se vezuju za ime sorte (šardone, sovijnjon), tako da se nove vinske sorte, bez obzira na kvalitet, teško prihvataju i uključuju u sortiment. Sasvim je drugačija situacija sa novim stonim sortama. Grožđe se kupuje „očima“ pa je dovoljno da nove sorte imaju što privlačnije grozdove i bobice (Cindrić i sar. 2000).

U poslednje vreme raste interesovanje potrošača i proizvođača za obojenim vinima i gajenjem crnih vinskih sorti. Stone sorte su u Srbiji zastupljene samo na oko 5% od ukupnih vinogradarskih površina. Nema većih zasada niti komercijalne proizvodnje stonog grožđa. Najviše se gaji muskat hamburg (90%) a prisutne su i ostale sorte: kardinal, šasla bela i crvena, afuz-ali, italija, beogradska rana, demir kapija i mnoge druge. (Cindrić i sar. 2000).

Ministarstvo za poljoprivredu Republike Srbije podstiče razvoj vinogradarstva, naročito u individualnom sektoru, subvencijama i povoljnim uslovima kreditiranja. U novim zasadima zastupljeni su uglavnom najbolji klonovi kvalitetnih belih i crnih vinskih sorti (rajnski rizling, šardone, kaberne sovijnjon, merlo). Takođe se čine napori da se u sortiment vrate i neke stare autohtone sorte. Prethodno je neophodno uraditi klonsku selekciju ovih sorti, formirati matične zasade i proizvesti domaći kvalitetan sadni materijal.

Od kvalitetnih belih i crnih vinskih sorti, za gajenje na manjim ili većim površinama mogu se preporučiti sledeće *Vitis vinifera* sorte.

Gajene bele vinske sorte

Rajnski rizling (slika 165). Vrlo stara sorta poreklom iz Nemačke, gde se vekovima gaji u dolinama reka Rajne i Mozela. U Srbiji se poslednjih nekoliko godina gaji introdukovani, kvalitetni klonovi ove sorte (239 Gm, R2). Zbog velike bujnosti i osetljivosti na sivu plesan grožđa, posebnu pažnju treba posvetiti zelenim operacijama (uklanjanje suvišnih lastara, zalamanje,

Slika 165. Rajnski rizling klon R2 (N. Korać)

uklanjanje zaperaka) i zaštiti. U dobrim godinama može formirati plemenitu plesan na grožđu. Sazreva u III epohi, nešto pre rizlinga italijanskog. Reže se na lukove. Odlikuje se visokim stepenom otpornosti prema mrazovima, tokom cele zime. Daje visokokvalitetna vina sa izraženim kiselinama i specifičnom aromom.

Traminac crveni. Sorta je dobila ime po mestu Tramin u Južnom Tirolu (severna Italija). Najviše se gaji u srednjoj i zapadnoj Evropi, blizu severne granice gajenja vinove loze. Svuda je visoko cene. U poslednjih par decenija u Srbiji je prisutna tendencija smanjenja površina, a njegovo mesto zauzimaju sorte rajnski rizling i šardone. Srednjeg je perioda sazrevanja. I u lošim godinama nakuplja 18–20% šećera, a najčešće znatno preko 20%. Ima dobru otpornost prema niskim temperaturama. Vino ove sorte je vrlo karakteristično, izrazito aromatično, najčešće sa niskim kiselinama. Baš zbog ove osobine mora

Slika 166. Sovijnjon (P. Cindrić)

se voditi računa o vremenu berbe jer ukoliko se zakasni, kiseline jako opadnu i dobija se visokoalkoholizovano, neharmonično vino žute boje. Posebno je cenjena varijacija ove sorte – mirisavi traminac i njegovi klonovi (R 1, VCR 6).

Sovijnjon (slika 166). Najviše se gaji u Francuskoj, gde u rejonu Sotern sa sortama semijon i muskadel daje čuvena desertna vina. U Srbiji se gaji na manjim površinama. Čokot je vrlo bujan i formira veliku zelenu masu. Sve zelene operacije se moraju uraditi pedantno i na vreme kako ne bi došlo do poremećaja vegetativno-generativne ravnoteže i smanjenja prinosa tokom eksploatacije. Sazreva u II epohi. Ima relativno dobru otpornost na niske temperature, ali znatno slabiju nego rajnski rizling. Osetljiva je na sivu plesan grožđa. Vino je vrlo karakteristično, pikantno ljutkaste arome koja podseća na jednu vrstu zelene trave (*Solanum nigrum*, pomoćnica), harmonično je, puno, bogato i uvek visokokvalitetno. Za ovu sortu se u Francuskoj kaže da je „vino kraljeva i kralj vina“.

Šardone (slika 167). Ovo je jedna od najpopularnijih belih vinskih sorti u svetu koja se uspešno gaji u vrlo različitim klimatskim uslovima. Najviše se gaji u Francuskoj u Šampanji, a zatim u SAD u Kaliforniji, Australiji i velikom broju drugih

zemalja. U našoj zemlji se tek u poslednjoj deceniji intenzivnije podižu vinogradi sa klonovima ove sorte (klonovi: 76, 548, Bb 54/1, SMA 127 i dr.). Sazreva u II epohi, dobro nakuplja šećer, otporna je na niske temperature, ali je osetljiva na sivu plesan grožđa. Vino je karakteristično, harmonično, elegantno, puno, sa diskretnom ali jasnom aromom i lepim voćnim kiselinama, vrlo često sa malo neprevrelog šećera. Po kvalitetu vina ova sorta često nadmašuje burgundac beli.

Burgundac beli (Pinot blanc) je poreklom iz Francuske i gaji se u većini zapadno evropskih zemalja. U Srbiji se u poslednjih nekoliko godina gaji introdukovani klonovi ove sorte (Pinot bianco 54/1, 55/1, VCR 5, VCR 7, Fr 74 i dr.). Grožđe sazreva u II epohi. Sorta je otporna na mrazeve, ali je vrlo osetljiva na sivu trulež grožđa. Vino ove sorte je harmonično, elegantno, sa izraženim ali finim kiselinama. U praksi dugo nisu pravičene razlike između ove sorte i šardonea i često su gajene u mešavini. Determinacija sorte se može najlakše izvršiti na osnovu lista (slika 168). List šardonea ima otvoren drškin urez, ovičen nervima, a list belog burgundca ima zatvoren tip drškinoz ureza sa parenhimom iza nerava.

(Preuzeto iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama")

Slika 168. List šardonea i list burgundca belog (N. Korać)

Slika 167. Šardone klon 75 (P. Cindrić)

NA ZLATIBORU ODRŽAN 14. SIMPOZIJUM O ZAŠTITI BILJA I 9. KONGRES O KOROVIMA

Permanentno obrazovanje stručnjaka zaštite bilja

Cilj skupa bio je da se najznačajniji rezultati naučno-istraživačkog rada domaćih i inostranih autora predstave istraživačima, stručnjacima za zaštitu bilja, studentima i široj javnosti, omogućujući tako prenos naučnih saznanja iz svih oblasti zaštite bilja u praksu. Isto tako, ovaj skup ima za cilj da uspostavi bolju saradnju između istraživača, naučnih institucija, stručnjaka iz oblasti primarne poljoprivredne proizvodnje, industrije i regulative sredstava za zaštitu bilja, kao i drugih povezanih oblasti koje dele zajednička interesovanja u nauci i dobroj proizvođačkoj praksi

Društvo za zaštitu bilja Srbije i Herbolološko društvo Srbije zajedno su organizovali, od 26. do 30. novembra na Zlatiboru, 14. Simpozijum o zaštiti bilja i 9. Kongres o korovima.

I ove godine skup zaštitara okupio je velik broj stručnjaka iz Srbije kao i iz inostranstva, a prema našim procenama u radu Simpozijuma i Kongresa učestvovalo je između 900 i hiljadu ljudi iz struke, nauke i agrobiznisa.

Otvorajući Simpozijum i Kongres učesnike skupa pozdravili su predavajući: prof. dr Goran Delibašić, predsednik Društva za zaštitu bilja Srbije, prof. dr. Aleksa Obradović, pred-

oblasti zaštite bilja u praksu. Isto tako, ovaj skup ima za cilj da uspostavi bolju saradnju između istraživača, naučnih institucija, stručnjaka iz oblasti primarne poljoprivredne proizvodnje, industrije i regulative sredstava za zaštitu bilja, kao i drugih povezanih oblasti koje dele zajednička interesovanja u nauci i dobroj proizvođačkoj praksi.

Od ukupno 129 recenziranih radova, prihvaćeno je 40 radova za usmene prezentacije i 35 radova za poster sekciju 14. Simpozijuma o zaštiti bilja, a 22 rada za usmene prezentacije i 30 radova za poster sekciju 9. Kongresa o korovima.

Učesnici skupa

Razgledanje postera

sednik Naučnog odbora Simpozijuma, Akademik, prof. dr Vaskrsija Janjić, predsednik Herbolološkog društva Srbije i Naučnog odbora Kongresa i dr Goran Malidža, predsednik Organizacionog odbora Skupa.

Kako je rečeno na početku rada Simpozijuma i Kongresa, cilj skupa je da se najznačajniji rezultati naučno-istraživačkog rada domaćih i inostranih autora predstave istraživačima, stručnjacima za zaštitu bilja, studentima i široj javnosti, omogućujući tako prenos naučnih saznanja iz svih

Radovi su bili grupisani u tematske celine: Primenjena entomologija i zoologija, Primena pesticida, bezbednost hrane i životne sredine, Fitopatologija. Sekcije su organizovane na teme: Biologija i ekologija korova, Invazivni korovi, Suzbijanje korova, Reakcija biljaka na herbicide i Ponašanje herbicida u zemljištu.

U okviru tematske celine Primenjena entomologija i zoologija, pored ostalog izložen je rad pet autora o pamukovoj sovici na semenskom kukuruзу tokom 2012. godine. U de-

lu predviđenom za Primenu pesticida, bezbednost hrane i životne sredine prof. dr Sanja Lazic prezentovala je rad sa temom Ostaci pesticida u voću. U delu prezentacija iz oblasti Fitopatologije dr Radivoje Jevtić izložio je rad na temu Fuzarioza klasa pšenice - stepen zaraze i realni gubici.

U okviru sekcije Biologija i ekologija korova poseban prostor su zauzeli radovi koji su "tretirali" suncokret, lucerku, šećernu repu, kukuruz, soju, ali i diverzitetu korovske flore u konvencionalnoj i organskoj poljoprivredi. Dr Goran Malidža i dr Rajković Miloš u sekciji Suzbijanje korova prezentovali su Suzbijanje korova u kukuruзу primenom odabranih fizičkih mera. U sekciji Reakcija biljaka na herbicide prezentovan je i rad grupe autora na temu Reakcija inbred linija kukuruza prema herbicidima, dok je u sekciji Ponašanje herbicida u zemljištu između ostalih prezentovan rad Perzistentnost herbicida i opasnost za naredne biljke u plodoredu. Opširnije o ovim i drugim temama, kao i o radu Kongresa o korovima, biće reči u idućim brojevima naših novina.

Takođe, organizovan je okrugli sto za Invazivne vrste i Regulativu u oblasti zaštite bilja u kojima su učesće uzeli i predstavnici Uprave za zaštitu bilja Ministarstva poljoprivrede šu-

REČ PREDSEDNIKA

Zaštita bilja po najvišim standardima

- Ovaj Simpozijum i Kongres imaju, pre svega, naučni prizvuk. Patogeni i štetočine se svake godine razvijaju, zato moramo da budemo spremni, da imamo adekvatne odgovore, a da bismo imali te odgovore moramo da ih poznamo. Da bismo ih poznavali moramo da ih proučavamo, što znači da svi zajedno moramo da saradujemo u nauci i struci. U tom smislu i aksiom Društva za zaštitu bilja Srbije podrazumeva permanentno obrazovanje i usavršavanje stručnjaka iz zaštite bilja kako bi i u našoj državi bilo moguće sprovođenje zaštite bilja po najvišim evropskim standardima - rekao je za naš list prof. dr Goran Delibašić, predsednik Društva.

Prof. dr Goran Delibašić

marstva i vodoprivrede Republike Srbije. Ostali učesnici su rezultate svojih naučnih istraživanja izložili u vidu 64 poster prezentacije.

Učesnici skupa su imali priliku i da se upoznaju sa najnovijim knjigama i računarskim programima iz oblasti zaštite bilja. Značajno vreme bilo je posvećeno predstavljanju sponzora koji su pomogli održavanje ovog ob-

redinjenog skupa. Sponzori skupa su: "Agromarket", "Galenika-Fitofarmacija", "BASF Srbija", "Bayer", "Magan Agrochemicals", "Syngenta", "Dow Agroscience", "Institut za ratarstvo i povrtarstvo Novi Sad", "Alliance Chemicals - Avgust", "Chemical Agrosava", "Victoria Group", "Stockton", kao i "Nufarm" i "GAT Microenkapsulation AG" iz Austrije.

D. Čosić

"GALENIKA - FITOFARMACIJA"

Efikasnost preparata potvrđena u ogledima

Prioritet u poslovanju je obezbeđivanje pozicije najvećeg snabdevača srpskog agrara sredstvima za zaštitu bilja - Talisman, Plamen, Harpun i Pehar od naredne godine će imati registraciju u nekim od zemalja članica EU, a za još četiri preparata vrši se registracija

Uvodnom delu prezentacije kompaniju "Galenika - Fitofarmacija" predstavio je Darko Muminović.

"Galenika - Fitofarmacija" ulazi u sedmu deceniju uspešnog poslovanja kao lider u proizvodnji sredstava za zaštitu bilja u Srbiji. Naša kompanija je opredeljena da se bavi specifično razvojem, proizvodnjom i plasmanom kvalitetnih i bezbednih sredstava za zaštitu bilja i ishranu bilja na kvalitetan način. Prioritet u našem poslovanju jeste obezbeđivanje i nastavak

obezbeđivanja pozicije najvećeg snabdevača srpskog agrara sredstvima za zaštitu bilja - naglasio je Muminović.

- Kada je reč o postavljanju standarda mi smo opredeljeni da postavimo visoke standarde u sistemu zaštite životne sredine i u domenu bezbednosti procesa i ljudi.

Naša kompanija vodi računa o prirodnoj sredini aktivno učestvujući u uspostavljanju sistema za sakupljanje i zbrinjavanje otpadne pesticidne ambalaže.

Kada vodimo računa koji preparat i

koji proizvod ćemo plasirati na tržište, vodimo računa da postignemo standardno visok kvalitet naših proizvoda. To u našoj kompaniji postižemo izborom dobavljača aktivnih i pomoćnih materija koje ispunjavaju visoke standarde kada je reč o kvalitetu, a naravno prihvaćeni su u EU. Kod izbora aktivne materije vršimo determinaciju, određivanje sadržaja aktivne materije a kod izbora pomoćne materije biramo isključivo dobavljače čiji proizvodi ispunjavaju visoke kriterijume kada je u pitanju zaštita i očuvanje životne

sredine. Upravo je to sve razlog da se naši proizvodi izdvajaju po kvalitetu u odnosu na mnoge druge generičke proizvode iz segmenta zaštite bilja koji se pojavljuju u Srbiji.

Naš portfolio čine preko 100 proizvoda. U okviru naših proizvoda imamo proizvode naših robnih marki i proizvode inostranih kompanija. Naše tržišno učešće u segmentu preparata za zaštitu bilja je 25 odsto. Kao specijalizovana firma za razvoj i proizvodnju kvalitetnih sredstava za zaštitu bilja nama se nametnula potreba prošire-

nja na regionalna tržišta. S tim u vezi ušli smo u izradu registracionih dosijea za domaće i evropsko tržište. Nalazimo se u završnoj fazi za registraciju 4 naša proizvoda na tržištu EU. Tako će naši proizvodi Talisman, Plamen, Harpun i Pehar od naredne godine imati registraciju u nekim od zemalja članica EU, a za još četiri preparata vrši se registracija.

Kada je u pitanju ispitivanje efikasnosti naših proizvoda i uopšte prezentacije efikasnosti naših

Ozbiljan konkurent u svetu

Novosadski hibridi se gaje na 6.100.000 ha, od čega u 31 zemlji sveta na 3.400.000 hektara, a u Srbiji na 2.700.000 hektara

U delu predviđenom za prezentacije sponzora dr Radivoje Jevtić, predstavio je Institut za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada.

- Ono što je karakteristično za Institut jeste da je Institut u stvari naučni Institut sa jedne strane, a sa druge strane semenska kompanija, i da brend NS seme potiče upravo od ta prva dva slova: N i S - rekao je u najavi dr Jevtić.

- Takođe, Institut povezuje različita ispitivanja sa primenjenim istraživanjem i sa tržišnim poljoprivrednim proizvođačima već 75 godina. Institut je osnovan 1938. godine i kao takav je bio državna neprofitabilna organizacija, a danas je najveći Institut u nadležnosti Ministarstva prosvete i nauke u Srbiji.

Po unutrašnjoj organizaciji Institut imamo 11 odeljenja u kojima se odvija proces oplemenjivanja za različite biljne vrste. Ono što je novo to su dva odeljenja: Odeljenje za biotehnologiju i Odeljenje za organsku proizvodnju i biodiverzitet. Institut je prepoznao nove trendove koji se dešavaju i pored klasičnog oplemenjivanja shvatio da moraju da se koriste i druge metode u oplemenjivanju kako bi brže došlo do određenih rezultata.

Svoje proizvode Institut izvozi skoro na sve kontinente, u 31 zemlju. Značajno je pomenuti da međunarodna prodaja ide preko osnovnih kategorija semena, zajedničkih hibrida i proizvodnja koja je pod licencom određenih naših sorti i hibrida. Što se tiče komercijalne proizvodnje u svetu novosadski hibridi se gaje na 6.100.000 ha, od čega u 31 zemlji sveta na 3.400.000 hektara, a u Srbiji na 2.700.000 hektara.

Ono što takođe karakteriše naš Institut to je da izuzetno mnogo pažnje obraćamo na mlade kadrove i ljude koji tek ulaze u svet nauke i koji treba da budu zamena starijim kolegama. Institut će biti jedan od potpisnika Evropske povelje o istraživačima i Pravinika za zapošljavanje mladih istraživača. Trenutno u Institutu radi više od 40 mladih istraživača koji su primljeni.

Što se tiče oblasti istraživanja koja se vrše u Institutu naša struka, zaštita bilja, je zastupljena u svim istraživanjima i svim odeljenjima koja se bave oplemenjivanjem raz-

Dr Radivoje Jevtić

ličitih ratarskih i povrtarskih biljnih vrsta i u svakom od tih odeljenja rade ljudi koji su specijalisti iz oblasti zaštite bilja i svoje znanje inkorporiraju u nove sorte i hibride.

Institut raspolaze izuzetno jakim laboratorijskom opremom koja je smeštena u različitim laboratorijama i neke od tih laboratorija vrše usluge analize zemljišta, analize vode odnosno za navodnjavanje, analize biljnog materijala, kontrola dužbriva i naravno kontrola pesticida.

Institut raspolaze sa dva velika staklenika u kojima se vrše ispitivanja u kontrolisanim uslovima. Za ispitivanje pesticida, fungicida, insekticida, herbicida i regulatora rasta pored staklenika koristimo i polje gde se tačno po određenim metodama koje su propisane od strane evropske organizacije za zaštitu bilja vrši takva vrsta ispitivanja.

Ispitivanje efikasnosti fungicida vrši se i u laboratoriji i naravno i u polju prema svim važećim pravilima i propisima. Ispitivanje herbicida se vrši savremenim uređajem koji smo uvezli iz Sjedinjenih Američkih Država a ogledi se izvode prema svim relevantnim normama od strane Evropske organizacije za zaštitu bilja i njihova obrada vrši se u savremenom sistemu preko statističkog programa ARM. Mi imamo dve takve licence, jedna se nalazi kod dr Gorana Malidža i njegovog saradnika, a druga se nalazi u našoj fitopatološkoj laboratoriji.

Institut radi i na stvaranju hibrida otpornih prema određenim grupama herbicida. Tu je zapažene rezultate ostvario naš kolega Malidža koji učestvuje u timu oplemenjivača kukuruza i suncošketa, tako da mi raspolazemo sa takvim hibridima koji se već gaje na velikim površinama u Ukrajini i u drugim zemljama gde imamo problema sa određenom vrstom korova koje ne možemo suzbiti klasičnim herbicidima.

Institut raspolaze savremenim magacinom u kome su smeštena sredstva za zaštitu bilja i imamo smeštajne kapacitete za praznu ambalažu koja se ispira i stavlja u prostor prema svim pravilima za odlaganje prazne ambalaže i kasnije njeno uništavanje.

Rezultate istraživanja koja sprovodimo iz oblasti zaštite bilja mi prikazujemo na Danima polja herbicida. Da bi vršili svoje aktivnosti proizvodnje visokih kategorija semena i zemljišta za obradu raspolazemo savremenom mehanizacijom. Svoje rezultate o stvaranju novih sorti i hibrida prikazujemo na Danima polja. Imamo dva Dana polja: Dan polja starih žita koje se održava u junu mesecu i Dan polja prolećnih biljnih vrsta koji se održava u septembru mesecu.

Institut je uveo i dva standarda. To su ISO 9001 i ISO 14001 i sa tim standardima može biti ozbiljan konkurent u svetu - zaključio je dr Radivoje Jevtić.

Darko Muminović

proizvoda mi prvenstveno moramo naš proizvod dati ovlašćenim institucijama koje vrše registraciju. Ta registracija traje godinu do dve dana i u tom vremenu ispituje se biološko delovanje sastojka primene, ali takođe ispituje se fizičko-hemijske karakteri-

stike i pravi se toksikologija preparata. Vršimo razna ispitivanja i u našoj eksperimentalnoj stanici u Sremskoj Mitrovici. U ozbiljnost i našu posvećenost kada je rad u eksperimentalnoj stanici u pitanju mogli su mnogi od vas da se uvere. Tu su nam bili gosti i profesori, predstavnici stručnog i naučnog auditorijuma, poljoprivrednici, naši distributeri, apotekari i mnogi drugi. Takođe, mi efikasnost naših proizvoda potvrđujemo u ogledima u saradnji sa poljoprivrednim stručnim i savetodavnim službama Srbije i Vojvodine i organizujemo dane polja. Ove godine smo organizovali Dane polja krompira u Guči. U saradnji sa kombinatom "Sava Kovačević" iz Vrbsa organizovali smo Dane polja ratarskih kultura. U Arilju smo organizovali Dane polja maline.

Kada je reč o prezentaciji delovanja naših preparata mi poseban akcenat stavljamo na saradnju sa poljoprivrednim stručnim i savetodavnim službama i kako na saradnju tako i na proširenje saradnje kada je reč o broju preparata. Mi smo samo ove godine imali preko 50 promocijskih ogleda u organizaciji 15 savetodavnih i stručnih službi na različitim lokalitetima. To je za nas veoma bitno jer naši poljopri-

vrjednici prilikom obilaska dana polja mogu da se uvere u efikasnost naših preparata na tipovima zemljišta, u tehnologijama gajenja i upšte u agrometeorološkim uslovima koji su karakteristični za njihov region gajenja, jer zaista dajemo akcenat na saradnju sa ovim službama.

Kada je o kukuruзу reč znamo da u prvim fazama porasta kukuruз ostavlja dosta prostora za razvoj korova tako da u tim nekim prvim fazama razvoja izuzetno je bitno sprečiti konkurenciju korovskih biljaka kukuruзу i zbog toga je značaj primarnih zemljišnih herbicida izuzetno važan. Kada pričamo o ovoj godini mi smo u aprilu imali u proseku preko 60 l/m² padavina u Srbiji i to je bilo više nego dovoljno da zemljišna hemija izuzetno dobro deluje. Iz naše palete proizvoda preporučujemo proverenu kombinaciju koja se već više godina koristi u našim usevima a to je Acetogal Plus i Rezon. Ta kombinacija daje jako dobre rezultate i smanjuje brojnost populacije korova u narednom periodu - rekao je Darko Muminović, koji je ovom prilikom predstavio i druge top preparate "Galenske - Fitofarmacije" koji se koriste u ratarstvu.

Budućnost je stigla: AgCelence tehnologija

Moramo se upoređivati sa onim regionima koji su slični našoj klimi, jer apsolutno sve što radimo zavisi od vremenskih prilika i nikad nismo jači od vremena, a vremenu se možemo prilagođavati

Ubedljivo najorginalniju prezentaciju imao je Siniša Ilinčić, predstavnik kompanije "BASF". Siniša svojom prezentacijom podseća, ali i apeluje, da kao i u životu, tako i u bavljenju ozbiljnim, i nadasve odgovornim poslovima, kakav je i zaštita bilja - ima samo jedan ispravan put. Taj put podrazumeva kontinuirano učenje radi pravilne primene preparata u praksi kojom će se ostvariti veći prinosi, ali i zaštititi životna sredina, jer ozbiljne kompanije poput "BASF"-a sa timovima svojih stručnjaka stalno usavršavaju i "izbacuju" na tržište nove proizvode dajući preporuku za njihovu primenu. A onaj ko to ne prati, bilo da je zaštitar, vlasnik firme ili menadžer, biće u gadnom problemu. Ali da pokušamo da prenesemo deo atmosfere sa ove prezentacije.

Budućnost će nam biti onakva kakvu je sami oblikujemo, jer sve ono što radimo danas formira ono što će nas sačekati sutra. Šta nas sigurno čeka sutra? To je jedna AgCelence tehnologija, jedna novina. Šta nam ta

Siniša Ilinčić

novina može doneti u budućnosti? To sve zavisi kojim putem budemo razvijali tu novinu, jer u vašoj zaštiti bilja svaki novi proizvod može se razvijati na dva načina. Možemo reći da od našeg izvora, od naše zaštitne bilja vode puta putića. Kakvu nam budućnost donose ti putići, šta nas čeka? Najjednostavnije bi bilo da analiziramo korak po korak jedan i drugi način i da vidimo kakve su moguće naše budućnosti i kakve mi to izbore možemo da uradimo danas da bi izabrali sami, svako za sebe, šta želi u budućnosti - rekao je Ilinčić.

Život jednog preparata počinje tehničkom dokumentacijom, tu sve lepo piše ali tu je zamka - prosek. Drugo, opasnost su klimatske razlike, jer tehnička dokumentacija se može odnositi na ceo svet a mi se moramo upoređivati sa onim regionima koji su slični našoj klimi, jer apsolutno sve što radimo zavisi od vremenskih prilika i nikad nismo jači od vremena i vremenu se možemo samo prilagođavati. Kada ljudi dobiju tehničku dokumentaciju prvo je detaljno analiziraju, više št tu piše i šta treba proveriti u našim klimatskom regionu i onda se postavljaju ogledi.

Prvi ogledi su mikro ogledi zato što ima mnogo mogućnosti, jer se mikro ogledima ispituje mnogo različitih varijanti i stiže se prvi utisak o preparatu, šta on može, a šta ne može. Kada se postave mikro ogledi i kada se suzi cilj idu makro ogledi.

Naravno, usev se prati od početka. Mi smo sa AgCelence tehnologijom ove godine radili najviše u kukuruзу. I to smo radili tako da smo u posled-

njem momentu kada je bilo moguće ući sa traktorskom prskalicom prskali 1 l/ha preparatom Opera. U tehničkoj dokumentaciji je pisalo da će Opera pomoći da produži vegetaciju i da na kraju obezbedi veći prinos, i mi smo to želeli da proverimo na makro ogledu. Najbolje razlike na kukuruзу su se videle kada je počeo da sazreva, krajem jula i početkom avgusta. Trećina kukuruз je bio zelen do dole a netrećina je dobila 3-4 lista potpuno sazrela. Merili smo i lisku. I liska kod tretiranog kukuruза bila je šira, veća asimilaciona površina, veća fotosinteza i više stvaranje biomase. U nekoliko godina dobijali smo oko 10% procenata i više veći prinos po hektaru. Najviše smo radili na imanjima "Matijević agrara", i ove godine je radeno oko 1.000 hektara.

Posle toga u tehničkoj dokumentaciji smo pročitali da AgCelence tehnologija pomaže biljkama da podnesu ekstremnu sušu. Ekstremnu sušu smo napravili tako što smo digli platenik i u njemu gajili kukuruз. Poprskali smo Operom pola, a pola nismo, i presekli dovod vode. U plateniku je bilo 60°C. Razlika između temperature biljaka prskanih Operom i neprskanih Operom bila je 1,5°C. Biljke koje su imale tretman su bile hladnije, što znači da je bila manja transpiracija, tj. veća ušteda.

Dalje, u tehničkoj dokumentaciji je pisalo da Opera pomaže razvoju korena. To smo proverili tako što smo čupali biljke da bi proverili kolika je snaga potrebna za čupanje tog korena. Jednom mašinom smo hvatali kukuruз i polako vukli da izmerimo koliki je otpor pravio koren koji je bio tretiran za razliku od biljke koja nije bila tretirana. Trebalo je 40% više snage da bi se iščupao koren tretirane biljke.

Zatim u tehničkoj dokumentaciji je pisalo da Opera pomaže razvoju korena. To smo proverili tako što smo čupali biljke da bi proverili kolika je snaga potrebna za čupanje tog korena. Jednom mašinom smo hvatali kukuruз i polako vukli da izmerimo koliki je otpor pravio koren koji je bio tretiran za razliku od biljke koja nije bila tretirana. Trebalo je 40% više snage da bi se iščupao koren tretirane biljke.

U ekipi BASF rade sav agronomi koji imaju dosta iskustva u njivama i koji poznaju dobro preparate. Oni će vam uvek reći kako jeste, bez obzira čiji je preparat.

Kada smo radili AgCelence tehnologiju u okolini Čuruga primetili smo da kukuruз koji je prskan Operom mnogo manje oboleva od crvenila. Pošto je vektor insekt, posle toga smo dve-tri godine pratili tog insekta, a osim cikada pronasli smo još raznih vektora u kukuruзу, jednostavno smo dodali Fastac i sa tim tretmanom u znatnoj meri rešili crvenilo i to onog momenta kad je poslednji moguć ulazak traktora i prskalica u kukuruз. Razlika u prinosu je bila drastična kod tretiranog kukuruза.

Merili smo i mikotoksine i utvrdili smanjenje sadržaja mikotoksina što je veoma bitno za proizvodnju stočne hrane, jer mikotoksini su veoma važni i za prirast i za reprodukciju stoke.

AgCelence, osim u kukuruзу, radili smo još u suncoškretu, soji, uljanoj repici, voću i povrću. Važno je takvo iskustvo jer ne može se AgCelence efekat povezati sa grupom, jer postoji mnogo primera da različiti preparati u jednoj grupi različito deluju - rekao je Siniša Ilinčić.

(Nastavak u idućem broju)

Gljive - "šumsko meso"

GLJIVE sadrže najviše vode - 90%, što ih stavlja u red niskokalorične hrane i preporučuje gojaznim osobama. Sadržaj proteina varira od 2-5%, dok masti i ugljenih hidrata ima u neznatnim količinama. Njihovu nutritivnu vrednost pospešuje i značajna količina minerala: kalijuma, gvožđa, fosfora i cinka a od vitamina B1, B2 i D. Od kiselina, najzastupljenije su oksalna i fosforna zbog čega se gljive ne preporučuju osobama koje pate od oksalaturije i fosfoturije

Gljive ili pečurke posebna su vrsta živog sveta koja uspeva u gotovo svim klimatskim područjima. Zovu ih i "šumsko meso" (biljno meso) jer su, poput životinjskog mesa, pune proteina. U nas, najviše se koriste šampinjoni i bukovače - od gajenih gljiva, vrganji i lisičarke - od samoniklih.

Gljive sadrže najviše vode - 90%, što ih stavlja u red niskokalorične hrane i preporučuje gojaznim osobama. Sadržaj proteina varira od 2-5%, dok masti i ugljenih hidrata ima u neznatnim količinama. Njihovu nutritivnu vrednost i pospešuje značajna količina minerala: kalijuma, gvožđa, fosfora i cinka a od vitamina B1, B2 i D. Od kiselina, najzastupljenije su oksalna i fosforna zbog čega se gljive ne preporučuju osobama koje pate od oksalaturije i fosfoturije.

Gljive se kod nas cene, pre svega, zbog znatnog sadržaja proteina. Ipak, treba znati da se celije gljiva, zbog sadržaja hitina, teško vare, pa

Gljivama - protiv celija tumora

Novija istraživanja otkrivaju u gljivama antikancerogenu materiju lenintan koja značajno pospešuje imunološke reakcije u ljudskom organizmu protiv celija tumora. Sadržajem lenintana pre svega obiluju gljive šitake ali i šampinjoni i bukovače.

Govedina sa pečurkama

1 kg mršave govedine, nekoliko čenova belog luka, 200 g šargarepe, vezica peršuna, vezica majčine dušice, grančica ruzmarina, vezica bosiljka, 2-3 grančice smreke, 300 g šampinjona, 70 g pancete, lovrovo lišće, 1dl crnog vina, pola čaše belog vina, biber u zrnu, so.

Meso se iseče na kocke. Nekoliko režnjeva pancete stavi se na dno prilično duboke vatrostalne posude, a preko njih režnjeviti šargarepe, pomešani začini, šampinjoni i nekoliko kocki govedine. Posoli se, dodaju zrna bibera i slaže se sve ispočetka, počinjući uvek sa pancetom. Ponegde se ubaci pokoji čen belog luka i lovrov list. Na kraju se sipa vino, poklopi i dinstna na vrlo blagoj vatri oko četiri časa, ne otvarajući posudu.

organizam ne može apsorbovati svu raspoloživu količinu proteina, već samo 60-70%. Međutim, svarljivost gljiva i apsorpcija njihovih proteina mogu se povećati prethodnim usitnjavanjem. Isto tako, mladi primerci gljiva svarljiviji su od starijih, jer su im ćelijske membrane tanje. Upravo zbog sadržaja proteina zabranjuje se upotreba gljiva kod reumatskih oboljenja i gihta kod kojih

je eliminacija štetnih produkata metabolizma proteina ionako otežana. Kod nekih osoba može se javiti alergija prema nekim vrstama gljiva, pa treba biti oprezan pri korišćenju novih vrsta jestivih gljiva.

Važno je napomenuti da se gljive čuvaju na niskim temperaturama

Supa od šampinjona

100 g šampinjona, 2 krompira, 1 koren peršuna, 1 šargarepa, 3 čena belog luka, 1 kašika brašna, 2 kašike kiselog mleka, ulje, majoran, so, biber.

Oprane šampinjone isecite na tanke listiće. Na ulju pržite brašno, zalijte litrom hladne vode, dodajte očišćeno i na kockice iseckano povrće i gljive. Posolite i kuvajte oko 40 minuta. Kuvanu supu začinite mešavinom kiselog mleka, sokom od belog luka i majoranom.

Salata od bukovača sa povrćem

300 gr. bukovača, 2 šargarepe, 1 koren peršuna, 1 manji celer, 1 limun, 2 glavice crnog luka (ili struk praziluka), ulje, so.

Bukovače pažljivo očistite, operite i narežite na tanke listove. Šargarepu, peršunov koren i celer očistite, operite, narežite na kockice i kuvajte u posoljenoj ključaloj vodi. Kada povrće omekša, dodajte gljive pa kuvajte još 10 minuta. Ocedene gljive i povrće prelijte mešavinom limunovog soka i ulja i pospite crnim lukom ili prazilukom.

i to samo 2-3 dana. Peru se neposredno pre upotrebe, pod mlazom hladne vode. Za pripremu jela gljive se mogu koristiti ili sirove ili termički obrađene - kuvanjem, dinstanjem, prženjem ili pečenjem. Nakon pripreme jela od gljiva najbolje ih je jesti dok su topla jer upravo tada dolaze do izražaja njihovi mirisi i ukusi. Pripremljena jela od gljiva, makar čuvana i na niskim temperaturama, ne smeju se podgrevati i ponovo jesti. Stajanjem dolazi do raspadanja proteina i ostalih sastojaka pa može doći do nastajanja toksina. Isto tako, postaju i pogodno tle za razvoj mikroorganizama.

Sa gljivama treba biti obazriv upravo zbog sadržaja i otrovnih supstanci u njima: kod nekih, koncentracija može biti smrtonosna. Zato, ako se ide u berbu samoniklih gljiva valja dobro razlikovati jestive od otrovnih vrsta. Naravno, samonikle jestive gljive bolje su od gajenih, jer neki proizvođači često koriste i pesticide.

Gulaš od mešanih gljiva

700 g šampinjona i bukovača, 2 glavice luka, 1 čen belog luka, 1 šargarepa, 3 paprike babure, 1-2 paradajza, 1dl kiselog mleka, 2 kašike belog vina, 2 kašike maslaca, ulje, so, biber.

Gljive operite i narežite na tanke listiće. Na ulju propržite iseckani crni i beli luk, dodajte papriku iseckanu na rezance, izrendanu šargarepu, oljušten i iseckan paradajz. Posolite, pobiberite i pirjanite da povrće potpuno omekša. Za vreme pirjanjenja po potrebi dolivajte vodu. Posebno na maslacu pirjanite isečene gljive da potpuno omekšaju i da voda iz njih potpuno ispari. Potom gljivama dodajte kiselu mleko i vino, izmešajte ali ne dozvolite da provri. Na kraju, sjedinite gljive sa povrćem. Gulaš možete poslužiti sa kuvanom testeninom.

Špargla - delikatesno povrće

ŠPARGLA je povrće male energetske vrednosti, ali je bogata mineralima, posebno kalijumom, zatim fosforom, kalcijumom, magnezijumom ... Sadrži i vitamine A, C i B grupe, asparagin koji je dobar za rad srca i bubrega i ima diuretsko dejstvo. Utvrđeno je da snižava arterijski pritisak i sprečava zakrečavanje perifernih krvnih sudova

Špargla je povrće iz porodice lilijska. Postoji oko 300 vrsta špargle, ali je samo 20 jestivo. To je prolećno povrće i veoma je cenjeno zbog zdravstvenih i gurmanskih osobina.

Na pijacama i bolje snabdevenim prodavnicama mogu se naći aromatični izdanci špargle. Dok su mladi i sočni, veoma su ukusni i pravi su delikates na trpezji. Za šparglu su znali još stari Egipćani, Grči i Rimljani. Danas raste samoniklo u nekim oblastima Mediterana, ali se gaji i na plantažama za industrijsku preradu i u vrtovima za domaću potrošnju. Najbolje uspeva u regionima s umerenim temperaturama tokom vegetacije i nešto oštrijom zimom.

Bubrežni bolesnici - oprez

Zbog nekih supstanci koje sadrži ovo povrće, posle jela, može da dođe do promene mirisa urina, ali to nije razlog za brigu.

Špargle sadrže purine čija prevelika količina može da izazove giht i da pospeši stvaranje kamena u bubregu. Zbog toga oni koji imaju ove zdravstvene probleme treba da ograniče količinu špargli ili drugog povrća bogatim purinom.

Diuretik

Uzeti po 100 grama korena špargle, morača, peršuna, celera i kostrike i popariti sa 3 litre vrele vode. Ostaviti da stoji 12 sati, procediti i kuvati sa 2 kg šećera. Uzimati 30-60 gr 2 do 3 puta dnevno.

Tek treće godine počinje berba, ali se ubira samo nekoliko izdanaka po biljci. Pristiže u rano proleće, kada nema mnogo svežeg povrća.

Špargla je povrće male energetske vrednosti, ali je bogata mine-

ralima, posebno kalijumom, zatim fosforom, kalcijumom, magnezijumom ... Sadrži i vitamine A, C i B grupe, asparagin koji je dobar za rad srca i bubrega i ima diuretsko dejstvo. Utvrđeno je da snižava arterijski pritisak i sprečava zakrečavanje perifernih krvnih sudova.

Izdanci se mogu konzervirati i kuvati, ali na samo jedan zaista ispravan način. Operu se u hladnoj vodi i ljušte nadole, počev od belog dela ispod ljubičastog vrha. U donjem debljem delu treba ih više oljuštiti. Tada se koncem povežu u snopice i spuste, vrhovima okrenutim nagore, u slanu ključalu vodu

Hranljiva vrednost:

Šolja kuvanih špargli (oko 180 g) sadrži : 43 kalorije, 4,66 grama proteina, 2,88 grama hranljivih vlakana, 0,05 grama tripstofana, 288 miligrama kalijuma, 97,20 mg fosfora, 36 mg kalcijuma, 19,44 mg vitamina C, 18 mg magnezijuma, 91,80 mg vitamina K, 1,31 miligram gvožđa, 0,76 mg cinka, 1,95 miligrama vitamina B3, 0,27 mg mangana, 0,20 mg bakra.

Folati i vitamin B kompleksa iz špargle su važni za pravilan razvoj ploda, tako da se ovo povrće preporučuje trudnicama i ženama koje planiraju trudnoću.

RECEPTI:

Krem supa od špargli

Potrebno je: 500 grama špargli, 2 kašike maslaca, 1 glavica crnog luka, 1 kašika brašna, 3 šolje vode, 3/4 kašičice timijana, 1 šolja mleka, 1 dcl slatke pavlake, so i biber.

Priprema: šparglama odsecite zadeljivlje i tvrde krajeve i vrhove. Krajeve bacite, a vrhove blanširajte nekoliko minuta. Zatim izvadite i stavite u posudu sa hladnom vodom da zadrže lepu zelenu boju. Srednje delove isecite na komade. Na maslacu propržite iseckan luk dok ne omekša, pa dodajte brašno. Mešajte par minuta pa nalijte vodom ili supom i dodajte špargle. Posolite, pobiberite i pospite timijanom. Kad provri smanjite temperaturu i kuvajte poklopljeno oko 30 minuta.

Kad špargle omekšaju isparajte ih, dodajte mleko i zagrejte nekoliko minuta. Umešajte blanširane vrhove i prelijte slatkom pavlakom.

Špargle zapečene sa sirom

Potrebno je: 500 gr špargli, 125 gr. mocarele, 300 gr. koktel paradajza, 200 gr. krompira, 80 gr. parmezana, 40 gr. maslaca, 100 gr. šunke, 2 kašike maslinovog ulja, vezica bosiljka, so i beli biber.

Priprema: špargle očistite i skuvati u vodi sa kašikom soli i kašikom šećera. Krompir iseći na kriške, delimično skuvati i poredati preko špargli. Poredati kriške mocarele i paradajz isečen na polovine. Posoliti, pobiberiti i posuti sa malo parmezana i listićima putera pa peći u vreloj rerni 15 minuta.

Zagrejati maslinovo ulje i ispržiti tanko isečenu šunku. Šparglu izvaditi iz rerne i poredati šunku. Posuti ostatkom parmezana i sitno seckanim bosiljkom.

s malo šećera. Posle 15-20 minuta kuvanja, zaviso od debljine, ocedite se i prosušite uvijanjem u platneno salvet, a potom mogu da se pripremaju na razna načine. Koren

i plodove špargle narodna medicina preporučuje protiv reumatizma, koštobolje, upala bešike i drugih bolesti.

Branislava Gršić

Uticaj mikotoksina na domaće životinje i ljude

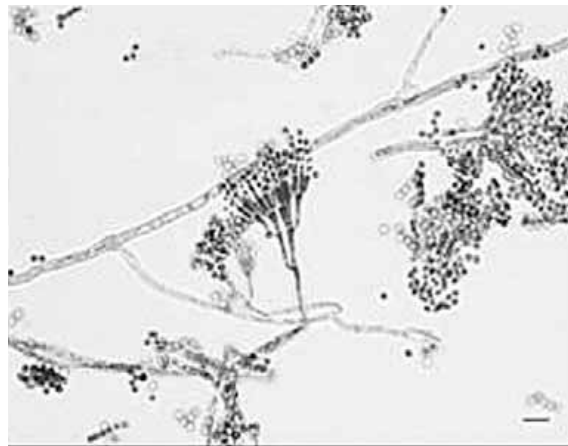
Piše: Dipl.ing Željko Graovac

Mikotoksini su metaboliti raznih plesni koji u organizmu ljudi i domaćih životinja izazivaju razne zdravstvene probleme poznatije pod nazivom mikotoksi-koze. Kao proizvođači mikotoksina štetnih po zdravlje ljudi i domaćih životinja najčešće se javljaju plesni iz roda *Aspergillus*, *Penicillium* i *Fusarium*. Najopasniji mikotoksini su: Aflatoksin, Deoksinivalenol, Zearalenon, toksin T2, Ohratoksin i toksin PR. Međunarodna agencija za istraživanje raka (IARC) je Aflatoksin B1 uvrstila u grupu 1 humanih karcinogena a Aflatoksin M1 u prvu grupu potencijalnih karcinogena. Stepent osetljivosti na mikotoksine kod životinja varira u zavisnosti od količine mikotoksina u hranivima, dužine izloženosti, od genetskih faktora (vrsta, rasa), fizioloških faktora (kategorija, ishrana i obolenja) i spoljašnjih faktora (klimatskih uslova, načina držanja). Da bi se izbegla pojava mikotoksina u hranivima za domaće životinje potrebno je sprovesti odgovarajuće mere zaštite sirovina i gotovih hrana koja se koriste u ishrani domaćih životinja.

Mikotoksini kao toksični metaboliti plesni u organizam životinja i ljudi doprevaju putem kontaminirane hrane. Mikotoksini se mogu svrstati u dve osnovne grupe: aspergilotoksini i fuzariotoksini. Danas je poznato i hemijski identifikovano 300 različitih mikotoksina. Štete u stočarstvu koje nastaju zbog mikotoksikoza mogu se ispoljavati u vidu direktnih gubitaka zbog uginjavanja životinja ili kroz indirektnu štetu zbog pada proizvodnih i reproduk-

Penicillium

Penicillium spp

tivnih osobina domaćih životinja. Opasnost po zdravlje ljudi predstavlja pojava da se u proizvodima od životinja koje su konzumirale hranu kontaminiranu mikotoksima nađu rezidue mikotoksina u različitim količinama, pa može da dođe do ispoljavanja štetnih efekata i kod ljudi.

Česte smene kiše tj. povećana vlaga i povišene temperature doprinose pojavi plesni i mikotoksina na žitaricama u polju dok povećana vlaga i oštećenje zrna tokom zetje dovode do moguće pojave mikotoksina u skladištu. Gljivice roda *Fusarium* uspevaju na polju, te

zahtevaju visoku vlažnost vazduha (>90%) i žitarica uz visoku temperaturu vazduha (>23°C), pa retko kontaminiraju hraniva nakon zetje ili prilikom skladištenja. Gljivice roda *Aspergillus* i roda *Penicillium* pojavljuju se u skladišnim uslovima pri temperaturi između 10 i 50 °C i vlažnosti žitarica između 14 i 18 %.

Najčešći mikotoksini i plesni koje ih proizvode

AFLATOKSINI: proizvode ih plesni iz roda *Aspergillus* (*A. flavus* i *A. parasiticus*), **OHRATOKSINI:** proizvode ih plesni iz roda *Aspergillus* (*A. ocraceus*, *A. alutaceus*, *A. niger*, *A. carbonarius*,

A. sulphureus, *A. alliaceus*) i *Penicillium* (*P. viridicatum*, *P. palitans*, *P. purpurescens*, *P. cyclospium*, *P. commune*),

TRIHOTECENI: proizvode ih plesni iz roda *Fusarium* (*F. tricinctum*, *F. roseum*, *F. poae*, *F. sporotrichoides*), *Cephalosporium* *Trichothecium*, *Trichoderma*, *Stachybotrys*, **ZEARALENON:** proizvode ih plesni iz roda *Fusarium* (*F. culmorum*, *F. graminearum*, *F. sporotrichoides*)

Klinički efekti mikotoksikoza

Mikotoksin: AFLATOKSIN (B1, B2, G1, G2, M1, M2)

Klinički efekti kod životinja: pad proizvodnje, zakržljalost, smanjena reproduktivna sposobnost, nervni poremećaji i iznenadna smrt.

Klinički efekti kod ljudi: gubitak apetita, bezvoljnost, gubitak u težini, neurološki poremećaji, žutica mukoznih membrane, grčevi, edemi u telesnim šupljinama, krvarenja bubrega i crevnog trakta. Aflatoksin B1 je klasifikovan u grupu 1 kancerogenih materija (velik rizik od primarnog karcinoma jetre), Aflatoksin M1 (izlučuje se putem mleka) je 2002 god. svrstan u 1 grupu kao potencijalni karcinogen.

Mikotoksin: Ohratoksin A

Klinički efekti kod životinja: Smanjen prirast, oštećenje jetre i bubrega, karcinom urinarnog trakta, slabljenje imunog sistema.

Fusarium

Klinički efekti kod ljudi:

Oštećenje jetre i bubrega, Ohratoksin A je nefrotoksin sa potencijalnim kancerogenim delovanjem (ima veze sa Balkanskom endemskom nefropatijom ljudi koja predstavlja hronično obolenje sa letalnim završetkom).

Mikotoksin: Trihoteceni

Tip A (T-2 toksin i diacetoksciprenol-DAS), Tip B (deoksinivalenol-DON, nivalenol-NIV) Tip C (krotocin, bakarini) Tip D (saratoksin, roridin)

Klinički efekti kod životinja:

Odbijanje hrane, povraćanje, tahikardija, dijareja, nekroze kože, nerodne smetnje.

Klinički efekti kod ljudi:

Teškoće sa disanjem, krvarenje iz pluća, drhtavica, depresija, glavobolja, osp, fotosenzitivnost. Trihoteceni su znatno toksičniji nego ostali metaboliti *Fusarium* gljivica, a tip A je znatno toksičniji od tipa B.

Aspergillus spp

Mikotoksin: Zearalenon

Klinički efekti kod životinja:

Reproduktivni poremećaji, prolapsus uterusa, vagine i rektuma, hormonsku neravnotežu, resorpcije fetusa i rani pobačaj, pad telesne temperature, preuranjen pubertet,

Klinički efekti kod ljudi:

Karcinom prostate, pseudo trudnoća.

Kako bi se sprečili štetni uticaji mikotoksina preventivu treba započeti sprečavanjem rasta plesni na žitaricama u polju, prilikom zetje, tokom skladištenja i

prerade hrane. Treba obezbediti da se hraniva skladište sa propisanim sadržajem vlage i dobrom očuvane građe. Žitarice i drugu svu hranu (seno), treba skladištiti sa niskim sadržajem vlage (<14%), ispod koga se plesni teško razvijaju, a potom voditi računa da ostanu suvi. U slučaju pojave mikotoksikoze najbolje je promeniti hranu, ukoliko sadrži mikotoksine. Redovno i temeljno čišćenje i dezinfekcija magacina i silosa je najefikasniji način preventivne pojave plesni u skladišnom prostoru. Provetravanje skladišta sa zrnastim hranivima je veoma važno da bi se smanjilo širenje vlage i hraniva očuvala u dobrom stanju. Na tržištu postoje aditivi koji se koriste u cilju smanjenja razvoja plesni, a time i u formiranju mikotoksina. Upotreba inhibitora i adsorbensa plesni, kiseline ili drugih hemijskih jedinjenja može smanjiti količinu plesni, ali istovremeno neće imati nikakav uticaj na mikotoksine koji su već proizvedeni, pa čak ako se i plesni uklone. Upotreba mineralnih glina - bentonit, zeolit i aluminosilikatne gline, koje su nakon aktiviranja sposobne da vezuju/adsorbiraju mikotoksine, koriste se za smanjenje sadržaja mikotoksina u namirnicama, stočnoj hrani, ali i u digestivnom traktu, zatim složeni nesvarljivi ugljeni hidrati (glukomanani ili mananoligosaharidi i dr.) dodati hrani zaraženoj mikotoksinskim kod živine, svinja i goveda, pokazali su dobre rezultate u borbi protiv mikotoksina.

Iz svega napred navedenog može se zaključiti da je preventiva pojave mikotoksina u hranivima za domaće životinje i njihovih rezidua u namirnicama animalnog porekla osnovni način borbe za bolje zdravstveno stanje domaćih životinja a samim tim i ljudi.

Mesto i uslovi pojavljivanja toksigenih plesni

Mesto	Vrste plesni
1. Na polju	<i>Aspergillus flavus</i> , <i>Claviceps purpurea</i> , <i>Fusarium moniliforme</i> , <i>F. graminearum</i>
2. Tokom zetje	<i>F. sporotrichoides</i> , <i>Cladosporium</i> , <i>Trihotecium roseum</i>
3. Tokom skladištenja	<i>Penicillium spp.</i> , <i>Aspergillus spp.</i> , <i>Fusarium spp.</i>

Aspergillus

Izbor voćnih vrsta i sorti za gajenje na okućnicama, ekonomijama i školskim dvorištima

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Proizvodnja jabuka za preradu se treba oslanjati na sorte koje se odlikuju genetskom otpornošću prema bolestima i štetočinama, a ne isključivo visokom kvalitetom plodova - Kada je u pitanju proizvodnja jabuka za upotrebu u svežem stanju, hemijska zaštita se može redukovati samo do granice koja ne utiče negativno na kvalitet plodova

Jabuka

Sortiment voćaka pre svega treba da odgovara tehnološkoj nameni. U Srbiji nema zasada jabuke čija je namena isključivo proizvodnja sirovina za preradu, već se u te svrhe pretežno upotrebljavaju druga i treća klasa iz komercijalnih zasada. Proizvodnja jabuka za preradu se treba oslanjati na sorte koje se odlikuju genetskom otpornošću prema bolestima i štetočinama, a ne isključivo visokim kvalitetom plodova. Prerađivačka industrija nalazi interes u širenju domaćih sorti jabuke. Genetsku otpornost autohtonih sorti i mogućnosti njihovog gajenja uz redukovanu primenu pesticida treba koristiti za podizanje plantažnih zasada čiji bi plodovi bili namenjeni isključivo za preradu. Tako se, na primer, smatra da je budimka jedna od najboljih sorti za proizvodnju koncentrata od jabuke.

Kada je u pitanju proizvodnja jabuka za upotrebu u svežem stanju, hemijska zaštita se može redukovati samo do granice koja ne utiče negativno na kvalitet plodova. Ako su plodovi namenjeni za preradu, može se u znatnoj meri redukovati

zaštita protiv prouzrokovala bolesti i štetočina jer je ekonomski prag ispod koga se može tolerisati smanjenje kvaliteta, znatno niži.

Za plantažne zasade preporučuje se manji broj komercijalnih sorti koje su rodne i koje se traže na tržištu:

Letnje sorte: klouz, starkova najranija, vista bela, mantet, samered, molis delišes, starkov rani blejz.

Jesenje sorte: džems griv i njegovi mutanti, akane, prima, elstar, goldžon i rani čadel, klonovi gale.

Zimske sorte: jonagold i njegovi crveni mutanti (jonagored, dekosta, vilmuta, jonagored supra, red jonaprins), zlatni delišes - (klon B, smuti i rainders), melroze, ajdared, crveni delišes i njegovi klonovi (hapke, topred, red čif-kamspur, super čif-sendič) jonatan i njegovi crveni mutanti, greni smit, crvena boskopka, ričared, velspur, starkrimson, fudži i njegovi klonovi, breburn i njegovi klonovi, pink leidi i dr.

Jabuka je voćna vrsta koja zahteva najkompleksniju zaštitu za uspešno suzbijanje bolesti i štetočina u konvencionalnoj proizvodnji. Najveći broj tretiranja je potreban za suzbijanje prouzrokovala pepelnice, čađave krastavosti, crvljivosti

plodova i grinja.

Prema Keseroviću i sar. (1993) sve ispitivane domaće (autohtone) sorte jabuka pokazale su veći stepen otpornosti u odnosu na sorte stranog porekla, a posebno se mogu izdvojiti: bihorka, šumatovka, krstovača, popadinka i senabija.

Krstovača sazreva krajem septembra i početkom oktobra. Ima srednje krupan do krupan plod nepravilnog oblika, sa sunčane strane prekriven dopunskom crvenom bojom i po celoj površini posut belim lenticelama. Otporna je prema raznim bolestima. Retko strada od čađave krastavosti, a simptomima se pojavljuju uglavnom na listu. Veoma je bujna i alternativno rađa. Plodovi izloženi vetru opadaju.

Šumatovka rađa redovno i obilno. Sazreva krajem oktobra, dobro se čuva u običnim uslovima, a plodovi su dobri za upotrebu u svežem stanju tek u januaru mesecu. Plod je sitan, svetlo do tamnocrvene pokrovne boje, kiselo-slatkog ukusa i prijatne arome. Otporna je prema bolestima i dobro podnosi oštre zime, sušu i jake vetrove.

Senabija se bere u prvoj polovini oktobra. Srednje bujna do bujna, uspravnih grana i uske krošnje u mladosti koja se kasnije otvara. Veoma kasno cveta pa ne strada od mrazeva. Alternativno rađa u ekstenzivnim uslovima. Plod je srednje krupan, zelene osnovne boje pokrižice koja je na sunčanoj strani prekrivena bleđim rumenilom. Slatkog je ukusa i nedovoljno sočna. Tolerantna je prema čađavoj krastavosti i jabučnom smotavcu.

Oplemenjivački rad na jabučastim voćnim vrstama se kreće u pravcu stvaranja sorti otpornih na parazite, kod jabuke pre svega na čađavu krastavost i pepelnicu, a kod kruške na plamenjaču. Danas je proizvođačima voća na raspolaganju veliki broj otpornih sorti koje se ujedno odlikuju i visokim kvalitetom ploda. PRI program oplemenjivanja jabuke (SAD) od 1945. godine radi na stvaranju sorti otpornih prema čađavoj krastavosti Venturia inaequalis. Oplemenjivački rad je

Slika 10. Topaz (Z. Keserović)

zasnovan na kombinovanju genetičke otpornosti prema prouzrokovala čađave krastavosti, pretežno Vf gena iz Malus floribunda 821, i komercijalno prihvatljivih osobina gajenih sorti. Do danas su izdvojene 44 napredne selekcije, od kojih su najuspešnije (tabela 1): Prima (Co-op 2), Priscilla (Co-op 4), Jonafree (Co-op 22), Williams Pride (Co-op 23) (slika 9), Enterprise (Co-op 30), GoldRush (Co-op 38) i Primera (Co-op 42). U našoj zemlji sorta Prima zaslužuje punu pažnju za gajenje u brdsko-planinskim područjima gde kasnije sazreva i daje odličan kvalitet plodova.

Kao rezultat dugogodišnjeg rada bračnog para Fišer, u Dresden-Pilnitz-u u Nemačkoj stvoren je niz tzv. Re-sorti, koje se osim različitim stepenom otpornosti prema najvažnijim patogenima odlikuju visokim prinosom i kvalitetom ploda. Sorte remo, revena i reanda otporne su prema prouzrokovala čađave krastavosti, pepelnice i plamenjače.

Francuska sorta florina (Querina), pored otpornosti prema čađavoj krastavosti i tolerantnosti na pepelnicu, praktično je otporna prema

plamenjači Erwinia amylovora. Bere se polovinom septembra i karakteriše se tamnom, ljubičastom dopunskom bojom pokrižice i dobrim organoleptičkim osobinama. Sklona je alternativnom rađanju pa se preporučuje preredivanje plodova.

Pogodna za proizvodnju biološki vredne hrane je i češka sorta topaz (slika 10), atraktivnog ploda prekrivenog prugastom svetlocrvenom bojom. Sazreva oko nedelju dana pre zlatnog delišesa, rađa redovno i obilno i tolerantna je prema najznačajnijim gljivičnim bolestima.

Iz Italije (Trento) vode preko sorte golden orandž, otporna prema čađavoj krastavosti i osetljiva prema pepelnici, i brina, otporna prema čađavoj krastavosti i malo osetljiva prema pepelnici. Golden orandž je sorta dobre i redovne rodosti. Bere se nedelju dana posle zlatnog delišesa (krajem septembra). Zelenožuta osnovna boja pokrižice prekrivena je crvenonaranđastim rumenilom na oko 20% površine, što plodove čini veoma atraktivnim.

(Preuzeto iz knjige: "Proizvodnja voća i grožđa na malim površinama")

Slika 9. Williams Pride (V. Ognjanov)

Tabela 1. Sorte jabuke otporne prema prouzrokovala najznačajnijih bolesti, poreklom iz PRI programa (SAD)

Sorta	Vreme zrenja	Boja ploda	Prečnik ploda (mm)	Ukus	Bujnost i tip rasta	Tip rasta	Čađava krastavost	Pepelnica	Primedbe
Prima Co-op 2	III dekada avgusta	50-90% Tamno ili srednjecrvena	67-76 mm	Kisela, aromatična	Srednje bujna	Široka kruna	Vf	Tolerantna	Osetljivost na zimske mrazeve, plodovi u unutrašnjosti krošnje slabije obojeni, gorke pege, neujednačeno sazrevanje.
Williams pride Co-op 23	Kraj jula	70-99% Purpurno-crvena	67-76 mm, Varijabilna	Kisela i aromatična	Bujna	Široko otvorena	Vf	Tolerantna	Pojava staklavosti, gorkih pega, opadanje pred berbu, neujednačeno sazrevanje.
Enterprise Co-op 30	Sredina oktobra	80-10% srednje do naranđastocrvena	64-76 mm	Nakiseo	Srednje bujna do bujna	Uspravan	Vf	Srednje otporna	Visoka otpornost prema plamenjači. Kisela u vreme berbe.
Gold Rush Co-op 38	III dekada oktobra	Zelenužuta	70-76 mm	Nakiseo, bogat ukus	Srednje bujna	Široko otvorena	Vf	Osetljiva	Ne stvara voštanu prevlaku pa je podložna smežuravanju. Neophodno preredivanje kako bi se dobili krupni plodovi.
Primera Co-op 42	III dekada septembra	Žuta	Srednje krupan	Slatko-nakiseo	Srednje bujna, slična z. delišesu	Široko otvorena	Vf	Tolerantna	Neophodno preredivanje kako bi se regulisalo prerodavanje i alternativna rodnost.

Podunavska "prestonica" stočarstva

Afirmaciji sela Suseka doprinosi i majska izložba stoke, privredno-turistička manifestacija održana već sedam puta

Dok su neka druga mesta u beočinskoj opštini, poput Baštošara i Čerevića, odavno poznata širom Vojvodine i Srbije po čuvenim vinogradarima i voćarima, kao i sve ozbiljnijoj ponudi vina, rakije i svežeg voća, podunavsko selo Susek polako ali sigurno gradi imidž podunavske "prestonice" stočarstva. Da je zaista tako, najbolje svedoči već ustaljena, afirmisana i među proizvođačima dosta popularna susečka izložba stoke. Ova go-

dišnja manifestacija, tokom proleća 2012. održana po sedmi put, više je od klasičnog stočarskog vašara. Reč je o privrednoj, sajamskoj, ali u poslednje vreme i privlačnoj turističko-zabavnoj priredbi, čiji je cilj da podjednako privuče ugledne uzgajivače i posetioce željne dobrog provoda.

Na izložbi stoke u Suseku, koja se tradicionalno održava tokom maja, proizvođači goveda, ovaca i svinja pokazuju svoja najbolja grla, međusobno razmenjuju iskustva i sklapaju nove poslove. Osim uzgajivača, koji se ovim poslom bave profesionalno, na sajmu se po pravilu sretnu i prodavci poljoprivredne mehanizacije, proizvođači stočne hrane, ljudi iz poljoprivrednih zadruga i apoteka. Naravno tu su i stručnjaci sa poljoprivrednih fakulteta, instituta i iz poljo-stanica, koji drže popularna predavanja, ali i kao članovi žirija učestvuju u izboru najboljih grla.

Osim što se u Suseku mogu videti krave, junice, svinje i ovce iz čitavog Srema, pa i sa širih prostora, a vlasnici najboljih grla na kraju budu nagrađeni, mesno vašarište obično postaje i poprište raznoraznih drugih, propratnih dešavanja. Pažnju publike najviše privlači "susečka korida", odnosno takmičenje u hvatanju praseta, a pobednik

Takmičenje u šišanju ovaca

Pažnju publike najviše privlači "susečka korida", odnosno takmičenje u hvatanju praseta, a pobednik je onaj koji za najkraće vreme, u ogradenom prostoru, uhvati pušteno prase. Dešavalo se da vešti momci osvoje novčanu nagradu i za manje od deset sekundi

je onaj koji za najkraće vreme, u ogradenom prostoru, uhvati pušteno prase. Dešavalo se da vešti

momci osvoje novčanu nagradu i za manje od deset sekundi. Pa onda, tu je nadmetanje u brzom šišanju ovaca, takmičenje u kuvanju ovčijeg gulaša, koji potom svi zajedno pojedu u slast, dok udruženje žena iz Suseka "Veliko srce" posetiocima deli kolače i druge domaće đakonije. Ne izostaju ni izložbe ženskih ručnih radova.

U novije vreme, idući u susret velikoj i sve privlačnijoj privredno-turističkoj manifestaciji, organizatori ove priredbe, iz Mesne zajednice Susek, uvode i druge oblike aktivnosti. Prema rečima **Luke Apića**, predsednika Save-

ta MZ, u Suseku se, tokom stočne izložbe, mogu videti i nastupi sremskih fijakerista, ovde gostuju predstavnici SRP "Zasavica" sa svojim svinjama mangulicama i muznim magaricama, potom šatorđizije i sladoledžije, prodavci liciderskih srca, balona, slatkiša i dugih "mamipara".

Za izvesniju budućnost susečke manifestacije, svakako, od velikog značaja je činjenica sa iza nje sve ozbiljnije, finansijski i logistički, staju opština Beočin, Vlada Vojvodine, kompanija "Lafarž" i Pokrajinska privredna komora.

D. P.

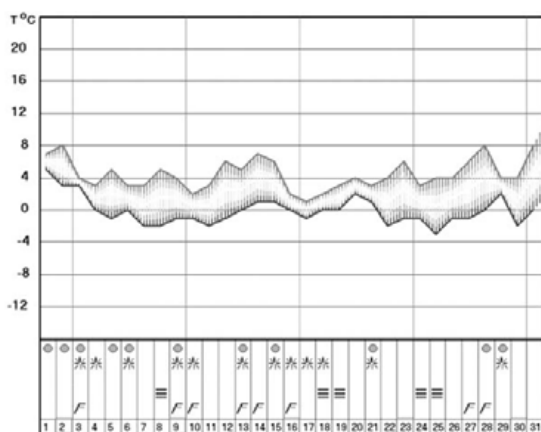
Izložene krave na sajmu u Suseku

Junice iz Bavorske

Koliko se razvoju stočarstva u beočinskoj opštini poklanja sve veća pažnja, govori i sledeći podatak. Krajem proteklog leta, ovde su stigle steone junice iz Bavorske, koje su predate zainteresovanim proizvođačima mleka iz Suseka i Luga. Dopremljene su ukupno 42 junice, a preuzelo ih je šesnaest poljoprivrednika. Junice su uzete u saradnji sa Mlekarnom Šabac, korišćenjem sub-

ventionisanih kredita od strane Ministarstva poljoprivrede, dok je beočinska opština učestvovala dodelom bespovratnih sredstava. Prema rečima **Jelene Pašćan**, višeg stručnog saradnika za poljoprivredu, za kupovinu jedne junice odobrena je subvencija od 30.000 dinara, za dve 45.000, a za tri 60.000 dinara. Kako saznajemo, poljoprivrednici ove junice otplaćuju kroz isporuku mleka.

Prognoza vremena za decembar

☀ ГРМЉАВИНА ☁ ОКИША ☂ МАГЛА ❄ СНЕГ 🌪 ВЕТАР — МАКСИМАЛНА ТЕМП. — МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 26. do 30. novembra 2012. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene kukuruza - Stabilna cena soje
- Rast cena na svetskim berzama

Podatak da se već drugu nedelju za redom na novosadskoj berzi realizuju prometi koji su na uobičajenom nivou, dokaz je da su se posle jednodnevnog aktivnije uključili i ponuda i tražnja. U periodu od 26.11.-30.11. preko „Produktne berze“ je prodato ukupno 2.930 tona robe, što je u odnosu na prethodni nedeljni period rast od 58,21%. Vrednost prometovane robe iznosila je 85.458.600 dinara ili za 30,84% više nego prethodne nedelje.

Kukuruz neće imati apsolutnu lider-sku poziciju na tržištu u narednoj ekonomskoj godini kao što je to bilo prethodnih godina. Razlog je opšte poznat. Međutim, to ne mora nužno da znači da trgovanja ovom robom neće biti. Naprotiv, ova roba će biti prisutna na našem tržištu, samo što su se akteri u trgovanju promenili. Naime, s obzirom na mali izvojni potencijal, kupce pre svega treba tražiti na domaćem tržištu, a ne na strani izvozne tražnje. Možda paradoksalno zvuči, ali u periodu kada je ukupni proizvodni potencijal ove robe izuzetno mali, upravo zbog izostanka značajnije izvozne tražnje pojavio se trenutni višak kukuruza u ponudi i to je oborilo cenu ovog roba u protekloj nedelji za čitavih 2,27%.

Cena se inače kretala u rasponu od 25,00 din/kg bez PDV sa početka nedelje, pa do 24,00 din/kg na samom kraju nedelje. Prosečna cena trgovanja protekle nedelje je iznosila 26,07 din/kg (24,14 bez PDV).

Cena pšenice je stabilna. Već dva meseca cena hlebnog žita praktično varira u uskom cenovnom okviru između 26,50 din/kg bez PDV i 27,50 din/kg. Stabilnost ponude i stabilnost tražnje uslovlili su i stabilnost cene. U protekloj nedelji pretežna cena ove robe je iznosila 27,00 din/kg bez PDV, a realizovana je prosečna nedeljna cena na nivou od 29,05 din/kg (26,90 bez PDV). To je zanemarljiv cenovni rast u odnosu na prethodnu nedelju od 0,74%.

Cena soje se posle dužeg perioda variranja, stabilizovala na nivou od 66,96 din/kg (62,00 bez PDV). Svi kupoprodajni ugovori su realizovani po ovoj ceni, što je potpuno preslikana situacija iz prethodne nedelje.

Sojina sačma se prodavala na berzi u Novom Sadu u protekloj nedelji po ceni od 74,40 din/kg (62,00 bez PDV), pa imamo jednu specifičnu situaciju da su cene soje i sojine sačme u nedelji za nama imale identičnu cenu.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM
Kukuruz, rod 2012.	1.380	25,92-27	680	25,92-27,00
Kukuruz, rod 2012. (fco-kupac, odloženo plaćanje 20 dana)	1.800	27,00	1.800	27,00
Pšenica, rod 2012.	300	28,94-29,38	200	28,94-29,16
Pšenica, rod 2012. (gratis lager do 31.01.2013.)	100	29,05	100	29,05
Soja, rod 2012.	100	66,96	100	66,96
Sojina sačma, 44% proteina	50	74,40	50	74,40
Repin rezanac	1.000	31,92	-	-

PRODEX

Intenzitet cenovnih promena, bilo na gore ili na dole, u korelaciji je sa obimom trgovanja na „Produktnoj berzi“. Time i podatak da je ove nedelje trgovano u količini od skoro 3.000 tona robe, ukazuje na činjenicu da je tokom nedelje bilo i značajnijih cenovnih pomeranja najznačajnijih berzanskih roba.

Soja, ječam i sunčokretova sačma, su faktori stabilnosti PRODEX-a, usled

činjenice da su cene pomenutih proizvoda bile identične podacima iz prethodnog perioda. Istovremeno su pšenica a pogotovo kukuruz, tokom nedelje cenovno varirali. Pšenica je doduše, sa početnih 26,70 din/kg, bez PDV-a, do kraja nedelje blago poskupela na 26,90 din/kg, bez PDV-a, ali je zato kukuruz cenovno oslabio za gotovo 1,00 din/kg.

Uticao pada cene kukuruza, usled njegove dominacije u vrednosnoj korpi PRODEX-a, direktno je uticao na registraciju najniže indeksne

vrednosti ovog berzanskog indeksa, još od 23.07.2012.

Posmatrani period je period izrazitog rasta cena poljoprivrednih proizvoda, sve do 03.09. tj. do datuma apsolutnog istorijskog maksimuma indeksne vrednosti PRODEX-a. Nakon toga cene uglavnom imaju silazni trend, što se i manifestovalo izraženim konstantnim padom indeksne vrednosti ovog pokazatelja, do današnjeg nivoa od 254,20 indeksnih poena, što je za 2,58 indeksnih poena manje nego prošlog petka.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP DEC. 2012.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	311.45 \$/t	311.96 \$/t	320.78 \$/t	321.88 \$/t	319.38 \$/t
Kukuruz	293.45 \$/t	294.16 \$/t	299.20 \$/t	299.28 \$/t	295.82 \$/t

BUDIMPEŠTA

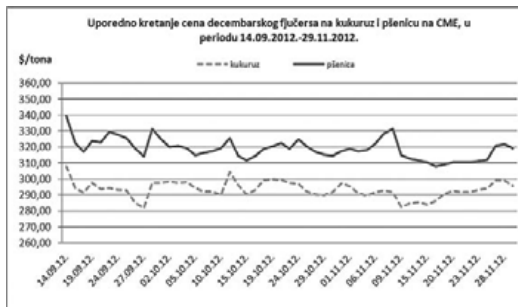
PŠENICA	KUKURUZ
247.98 EUR/t (futures dec 12)	239.06 EUR/t (futures nov 12)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
273.75 EUR/t (futures nov 12)	255.75 EUR/t (futures nov 12)

U Budimpešti, posmatrano u forintama, cene su ostale identične onim sa kraja prošle nedelje, dok su zbog kursnih promena, u evropskoj valuti gledano, cene pšenice i kukuruza niža za 0,2%. Berza u Parizu je, kao i one u SAD, zabeležila rast cene. Tako je fjučers na pšenicu poskupeo za 1,30%, a na kukuruz za 0,89%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

Početkom nedelje su suša na jugu SAD-a i obilne padavine koje usporavaju setvu kukuruza u J. Americi vodili cene na gore, da bi poslednjeg dana usled procena o padu izvoza kukuruza iz SAD i pada proizvodnje etanola cena žitarica zabeležila pad. Decembarški fjučers na pšenice je u poslednjih nedelju dana poskupeo za 2,84%, a na pšenicu za 1,41%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno jan. 12	521.26 \$/t	523.46 \$/t	532.50 \$/t	531.40 \$/t	532.06 \$/t
Sojina sačma dec. 12	428.60 \$/t	431.70 \$/t	439.30 \$/t	439.90 \$/t	442.70 \$/t

Positivne procene izvoza iz SAD i konstantni rast uvoza Kine, uz padavine u J. Americi koje ne pogoduju ni setvi soje uticale su da cene roba iz soja kompleksa imaju rastući trend. Soja sa januarskom isporukom je u odnosu na prošlu nedelju skuplja za 2,83%, a sojina sačma sa isporukom u decembru za 3,46%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvanični podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

SPONZOR

Francuski hibridi kukuruza i sunčokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivjodic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 26.11. DO 3.12. 2012.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	160	160	rast	dobra
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	110	120	120	bez promene	dobra
3	Dunja (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	150	150	bez promene	slaba
4	Grejfrut (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	150	160	150	bez promene	dobra
5	Grožđe (belo ostale)	Uvoz (Italija)	kg	200	250	200	rast	slaba
6	Grožđe (crno ostale)	Uvoz (Italija)	kg	200	250	200	rast	slaba
7	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
8	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	slaba
9	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
10	Jabuka (Jonagold)	Domaće	kg	80	100	80	-	prosečna
11	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	80	100	80	-	slaba
12	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
13	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	90	120	100	-	slaba
14	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	150	bez promene	dobra
15	Kruška (ostale)	Uvoz (uvoz)	kg	150	160	150	bez promene	prosečna
16	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	pad	dobra
17	Limun (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	130	140	130	bez promene	dobra
18	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	110	120	120	bez promene	dobra
19	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	150	rast	dobra
20	Orah (očišćen)	Domaće	kg	700	800	700	pad	dobra
21	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	100	120	100	pad	dobra
22	Smokva (suva)	Uvoz (Turska)	kg	400	500	500	bez promene	prosečna

POVRĆE OD 26.11. DO 3.12. 2012.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	25	30	30	bez promene	prosečna
2	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	120	rast	prosečna
3	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	prosečna
4	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	prosečna
5	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	50	bez promene	dobra
6	Krastavac (salatar)	Uvoz (Makedonija)	kg	100	130	130	bez promene	prosečna
7	Krompir (beli)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
8	Krompir (crveni)	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	dobra
9	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	20	30	30	bez promene	prosečna
10	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	350	400	400	rast	prosečna
11	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	30	35	30	bez promene	prosečna
12	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
13	Paprika (Babura)	Domaće	kg	100	120	120	bez promene	prosečna
14	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	250	300	300	bez promene	prosečna
15	Paprika (šilja)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	prosečna
16	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	350	pad	dobra
17	Paradajz (sve sorte)	Uvoz (Makedonija)	kg	100	120	120	bez promene	prosečna
18	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	350	pad	dobra
19	Pasulj (beli)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
20	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
21	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	400	450	400	pad	slaba
22	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	230	250	250	rast	slaba
23	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	prosečna
24	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
25	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
26	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	rast	dobra
27	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
28	Rotkva (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
29	Rotkva (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	bez promene	slaba
30	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	prosečna
31	Tikvice (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	170	180	180	bez promene	prosečna
32	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	bez promene	dobra
33	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	50	50	bez promene	prosečna
34	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 26.11 - 3.12. 2012. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	27	28	27	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	28	30	30	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	džak 12-25 kg	Domaće	kg	27	33	27	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	32	bez promene	slaba
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	30	35	35	bez promene	vrlo slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	24.5	25.5	24.5	pad	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	24.6	25.2	24.6	pad	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	26.8	27.5	26.8	rast	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 26.11 - 3.12. 2012. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	250	270	250	bez promene	slaba
2	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	240	250	250	bez promene	prosečna
3	Prasad	<= 15 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	200	230	200	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 26.11. - 3.12. 2012. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	250	260	250	bez promene	vrlo slaba
2	Junad	>480 kg	sve rase	200	220	220	bez promene	slaba
3	Prasad	16-25 kg	sve rase	230	240	230	bez promene	vrlo slaba
4	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	180	190	190	pad	prosečna

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem traktor IMT 533, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni IMT 756, plug dvobrazni na pomezanje, drljača 4 krila, špartač IMT dvoredni, špediter 2,5 tone. Tel: 064/3159-118
- Prodajem traktor IMT 577 prva serija nove limarije u dobrom stanju, rasipač SIP sa lulum i sejalicu za kukuruz Beker. Tel: 060/6703-660
- Prodajem traktor Rakovicu 60 u solidnom stanju. Tel: 022/737-283, 063/72-63-531
- Prodajem traktor IMT 560, godina proizvodnje 1984 registrovan, 4.000 evra. Tel: 022/442-500
Prodajem traktor Zetor kistal 80-11, moguća zamena. Tel: 022/661-132, 063/802-4634
- Prodajem motokultivator IMT 506, i kazan za rakiju od 80-100litara. Tel: 022/631-179
- Prodajem kombajn za vađenje krompira i utovarivač za bale. Tel: 064/102-98-93
- Prodajem plug IMT 757/2. Tel: 060/70-12-582
- Prodajem traktor IMT 577. Tel: 060/6703-660
- Prodajem traktor IMT 577 i rasipač SIP sa lulum. Tel: 060/67-03-660
- Prodajem traktor IMT 539 u odličnom stanju i baliranu detelinu. Tel: 063/469-016
- Prodajem traktor Rakovica 65 i IMT 5106, Kuzmin. Tel: 064/3696-145
- Prodajem kombajn Zmaj 141. Tel: 065/466-13-87
- Prodajem traktor IMT 577, stari tip. Ruma. Tel: 065/52-00-961
- Prodajem traktor Belarus 820, 2003. godište. Cena 4.300 evra, hitno. Tel: 062/820-61-32
- Prodajem traktor IMT 558, prvi vlasnik, cena po dogovoru. Tel: 061/80-81-338
- Prodajem traktor IMT 539, odlično stanje. Tel: 063/46-90-16
- Prodajem traktor TE40 i plug ili mehanizam za fergusonu. Tel: 065/542-46-86
- Na prodaju traktor Ursus C-335 u odličnom stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem kombajn Zmaj 141, he-dere za žito i suncekot, korpu za žito i kukuruz i jedna kolica u odličnom stanju. Tel: 064/4041-186
- Prodajem traktor Ferguson 533 i produženu prikolicu Dubrava. Tel: 064/911-88-51
- Prodajem traktor 577 sa prednjom vučom u odličnom stanju. Tel: 069/167-19-80
- Prodajem traktor Rus 52 sa utovarnim vilama za stajnjak, tanjiraču sa 24 diska i kupujem trobozani plug. Tel: 022/731-262, 064/04-23-538
- Prodajem traktor Zetor 4911, prikolicu za motokultivator, nizalicu za duvan i kupujem berač Zmaj 221. Tel: 064/36-85-247
- Prodajem traktor Zetor 6711, traktor Vladimircak i kamion Mercedes 1213. Za kamion može zamena. Tel: 065/9715-931
- Prodajem traktor MTZ-52 sa motorom 105 KS, traktor Volvo 160 KS i kupujem rasturivač za veštak od 800 kg nošeni. Tel: 062/461-934
- Prodajem IMT 577 novi tip, rotacionu kosaču sip 165, plug 757 dve brazde i 756 tri brazde. Tel: 065/2195-605
- Prodajem traktor Ferguson 533, špediter 2,5 t, špartač 4 reda olt, trokrilni drljača i berač Zmaj jednodredni. Tel: 022/476-680, 064/1224-665
- Prodajem traktor IMT 542 i jednobrazni plug. Tel: 064/3453-121

- Prodajem kombajn Zmaj 142 sa 3 adaptera i kombajn John Deere 950 sa 2 adaptera (žito i kukuruz). Tel: 064/1765-373
- Prodajem traktor Belarus T 40 bez prednje vuče u odličnom stanju. Tel: 064/5752-899
- Prodajem traktor IMT 539. Tel: 064/9126-554
- Prodajem traktor Rus 892 u ekstra stanju! Tel: 062/8684-024
- Prodajem kombajn Zmaj 142 (1988. god.) sa žitnim i kukuruznim hederom u odličnom stanju. Cena: 12.500 evra. Tel: 022/668-298, 062/668-298
- Prodajem traktor Torpedo, 1988. godište, generalno remontovan, odlično stanje. Tel: 022/736-192
- Prodajem traktor Ferguson 533, 1977. godište. Lačarak. Tel: 064/408-67-52
- Prodajem traktor Ferguson 539 i prikolicu nosivosti 5 tona. Nikinci. Tel: 022/443-335
- Prodajem traktor IMT 560, novi tip. Tel: 064/40-62-990
- Prodajem traktor IMT 558, prskalicu, jednobrazni i dvobrazni plug, drljaču, tanjiraču, jednodredni i dvoredni berač, tarup, 3 levatora, setvospremač i špartač. Ruma. Tel: 022/470-993, 063/526-008
- Prodajem kombajn Zmaj 142, sreden i ofarban, traktor IMT 539 i 50 prasica. Tel: 022/731-116, 064/975-34-23
- Prodajem traktor IMT 577 1982. godište, IMT 577 1987. godište i Massey Ferguson 120 KS, 2004. godište. Tel: 064/432-12-12

- Prodajem traktor Massey Ferguson 178 i tanjiraču raspona 3,2 m. Tel: 062/8-518-038
- Prodajem silažni kombajn. Tel: 064/12-52-950
- Prodajem traktor IMT 558, špediter nosivosti 2,5 tone i jednobrazni plug. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem silo kombajn Potinger, jednodredni. Tel: 062/81-30-164
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem žitni kombajn, utovarivač stajnjaka, zadnji sa klipom i 1,5 tonu zobi. Tel: 022/2680-136
- Prodajem kombajn Zmaj 142 sa adapterom za kukuruz. Martinci. Tel: 022/668-112

OPREMA

- Kupujem trobozani plug Leopard ili IMT. Tel: 063/1094-759
- Prodajem trobozani plug IMT 757 sa točkom. Tel: 065/8353-679
- Prodajem plug IMT 756 i 755. Tel: 069/717-615
- Prodajem kukuruzni adapter Zmaj sa tarupom. Tel: 060/0258-141

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prodajem prikolicu Dubrava 3t i krunjač odžački. Tel: 022/715-406
- Kupujem setvospremač 2,1 m. Tel: 022/670-267
- Prodajem ratarsku prskalicu kapaciteta 400 litara. Tel: 064/168-46-52
- Prodajem sejalicu pneumatik za kukuruz. Tel: 064/079-72-82
- Prodajem berač Šempeter 3500. Tel: 063/728-58-03
- Prodajem atestiranu prikolicu 370 kg nosivosti, cena 120 evra. Tel: 063/748-78-23, 062/52-03-30

- Prodajem prikolicu za stoku i špediter nosivosti 2,5 t, kompletno sreden. Tel: 022/2713-674
- Prodajem Class adapter za kukuruz 4 reda, garažiran, Voganj. Tel: 064/2563-689
- Prodajem dve drljače, jedna je sa valjcima, jednobrazni IMT plug, prikolicu za stoku, prikolicu nosivosti 3 t, mali i veliki špediter, dve nove autoprikolice i odžački krunjač. Tel: 063/870-30-14
- Prodajem vučeni atomizer 1.000 litara, aparat za autogeno varenje sa crevima, ratarsku prskalicu od 450 litara, motorin vočne rakije od breskve, nektarine, šljive, jabuke, presu za vino. Tel: 065/36-84-652
- Prodajem plug IMT 756 i 755. Tel: 069/717-615
- Prodajem berač Zmaj 222. Tel: 060/500-16-05
- Prodajem prikolicu Dubrava nosivosti 3 t i krunjač odžački. Tel: 022/715-406
- Kupujem trobozani plug Leopard ili IMT. Tel: 063/1094-759
- Kupujem setvospremač 2,1 m. Tel: 022/670-267
- Prodajem sejalicu za kukuruz pneumatsku RAU, kombi sistem, u odličnom stanju. Tel: 063/82-59-342
- Prodajem nov rasipač za veštačko đubrivo. Tel: 022/743-745, 064/913-18-49
- Prodajem prikolicu Dubrava 3t. Tel: 022/715-406
- Prodajem plug tri brazde, 12 coli. Tel: 022/681-424
- Prodajem niske klerove plugove IMT i setvospremač 200cm slovenački. Tel: 022/743-487
- Prodajem trobozani plug IMT 757 16 coli, dobro stanje. Tel: 062/41-93-57
- Prodajem plug krivi Leopard, 2 boš pumpe i 5 hidro pumpi. Tel: 064/49-043-49
- Prodajem žitnu sejalicu i dvoredni špartač, sve ispravno. Tel: 064/422-56-92
- Prodajem dve drljače, jedna je sa valjcima, jednobrazni IMT plug, prikolicu za stoku, prikolicu 3t, mali i veliki špediter, dve nove autoprikolice i odžački krunjač. Tel: 063/870-30-14
- Prodajem nov rasipač za veštačko đubrivo. Bačinci. Tel: 022/743-745
- Prodajem neispravan kultivator sa prikolicom, frezom i plugom. Tel: 022/673-553
- Prodajem krunjač na korpe trofazni i elevator Lifam. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Kupujem trobozani plug Leopard ili IMT. Tel: 063/109-47-59
- Prodajem trobozani plug u super stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem tanjiraču 28 diskova. Tel: 064/6668-772
- Kupujem trobozani plug IMT ili Leopard. Tel: 063/1094-759
- Prodajem liniju za vađenje šećerne repe. Tel: 062/8480-081
- Prodajem jednobrazni plug, špartač i drljaču. Tel: 022/2680-081
- Prodajem Lifam presu u radu. Može zamena za kravu i tele. Tel: 060/5840-183
- Prodajem trobozani plug Eberhard u super stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem IMT vučenu tanjiraču 3,2m 30 diskova u odličnom stanju. Tel: 022/622-829
- Prodajem presu Lifam, može zamena za steone junice ili krava sa teletom. Tel: 060/5840-183
- Prodajem adapter Zmaj 4 reda za kukuruz. Tel: 5065-877

"ГЕОПЛАН-СРЕМ"

Д.О.О. ЗА ГЕОДЕЗИЈУ И ИНЖЕЊЕРИНГ
Кацеларија: Сремска Митровица, Краља Петра I бр. 5
Тел/факс: 022/626-566, 614-706

- СНИМАЊЕ И ИЗРАДА КАТАСТАРСКО-ТОПОГРАФСКИХ ПЛАНОВА
- СНИМАЊЕ И ИЗРАДА СИТУАЦИОНИХ ПЛАНОВА ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ
- СНИМАЊЕ ОБЈЕКТА
- СНИМАЊЕ СВИХ ВРСТА ИНСТАЛАЦИЈА
- СУДСКА ВЕШТАЧЕЊА ИЗ ОБЛАСТИ ГЕОДЕЗИЈЕ
- ДЕОБА ПАРЦЕЛА
- ОСТАЛИ ПОСЛОВИ У ИНЖЕЊЕРСКОЈ И ПРИМЕЊЕНОЈ ГЕОДЕЗИЈИ

E-mail: geoplan_srem@ptt.yu www.geodezija.com/GeoplanSm.html

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.
Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Prodajem krunjač. Tel: 064/0816-123
- Prodajem trobozani plug. Tel: 063/236-539
- Prodajem berač Zmaj 224 u odličnom stanju. Tel: 064/37-65-267
- Prodajem jednobrazni i dvobrazni oltov plug u očuvanom stanju. Tel: 064/2184-308
- Prodajem IMT sejalicu 23 reda, prikolicu Tehnostroj od 4 i 5 tona kiperice, tanjiraču sa 24 diska, drljaču, novu nekoristenu stočnu prikolicu, tarup dvoredni odžački, krunjač bunbunar kapaciteta 3 tone na sat, jednodredni berač Zmaj 214 i plugove 755,756,757. Mačvanska Mitrovica. Tel: 022/651-043, 060/651-04-33
- Prodajem krunjač. Tel: 064/08-16-123
- Prodajem dvobrazni plug Leopard, levator za kukuruz i traktorsku korpu. Šid. Tel: 022/711-383
- Prodajem široke točkove za traktor IMT 577. Tel: 022/668-365
- Prodajem žitnu sejalicu IMT sa 15 tanjira. Tel: 022/715-406
- Prodajem berač Zmaj 223 u ispravnom stanju. Golubinci. Tel: 022/381-849, 063/72-36-693
- Prodajem dvoredni špartač i prikolicu Zastava nosivosti 5 tona. Tel: 022/736-108
- Prodajem prskalicu Agromehanika kapaciteta 340 litara. Tel: 060/456-23-47
- Prodajem presu za baliranje, povoljno. Tel: 063/74-85-300
- Prodajem berač Zmaj 222, dvoredni sa košom. Tel: 064/00-21-353
- Prodajem kombajn za vađenje krompira, tifton i utovarivač za bale. Tel: 021/758-078, 064/102-98-93
- Prodajem jednoosovinsku prikolicu IMT nosivosti 5 tona. Tel: 022/554-912, 064/226-8-274
- Prodajem mešaonu za stočnu hranu kapaciteta 200 kg ili mehanizam za suprasnu krmaču. Tel: 022/650-329
- Prodajem tanjiraču sa 24 diska, žitnu sejalicu Gama 18 i stočnu prikolicu. Zaslavica. Tel: 022/659-629
- Prodajem četvorokrlnu drljaču, plug 757, kravu i pola jutra vočnjaka u Adaševcima. Tel: 022/737-643
- Prodajem IMT žitnu sejalicu. Tel: 022/715-406
- Prodajem dvobrazni plug Leopard i veliki trofazni prekrupač. Tel: 022/684-269, 064/253-29-37
- Prodajem dvobrazni plug na smicanje Lemind Leskovac. Tel: 060/45-33-799
- Prodajem prikolicu Zmaj. Tel: 064/910-39-96
- Prodajem dvobrazni plug Leopard, može zamena za stoku ili dobru četvorokrlnu drljaču. Tel: 022/478-417, 062/17-53-900
- Prodajem prikolicu za stoku. Tel: 064/36-30-375

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Najpovoljnije, Koprivnica središnja Hrvatska, kuća 180 m², popratni objekti još 200 m², s čak 12.923 m² kvalitetnog zemljišta (seosko imanje pogodno za farmu) ili seoski turizam, starački dom itd. Hitno prodajem ispod cijene za samo 105.000euru ili mjenjam za stan u Novom Sadu. Tel: 01/ 2923-068 i mail: blazamadjera@net.hr
- Prodajem kuću u centru Čalmili mjenjam za odgovarajući stan u Sremskoj Mitrovici uz dogovor. Tel: 064/4615-799
- Prodajem 2 jutra zemlje u industrijskoj zoni u Sremskoj Mitrovici preko puta Matroza. Tel: 064/4602-507
- Prodajem kuću na placu od 20 ari sa dve stambene jedinice i svim pratećim objektima. Tel: 063/1075-913
- Prodajem kuću u Gibarcu u Save Šumanovica 6. Novija gradnja sa pratećim objektima. Tel: 061/2838-252
- Prodajem kuću sa svim pratećim objektima u Šidu, ulica 12. April 18. Tel: 060/4140-359
- Povoljno prodajem stan u Šidu na istoku, 4.sprat, 67m². Tel: 064/5681-294
- Kupujem kuću u Šidu ili okolini. Tel: 063/7202-329
- Prodajem kuću na placu od 34 ara sa baštom u Martincima, Železnička 74. Tel: 063/888-10-23
- Prodajem kuću, struja, voda i pet jutara zemlje u Kiješevici kod Bosuta. Tel: 022/668-790
- Izdajem ili Prodajem namешtenu kuću u Lačarku ulica 1. Novembar 407 ili mjenjam za stan. Tel: 064/426-00-88
- Prodajem kuću u Beočinu naselje Šljivik. Tel: 021/454-357 063/108-19-06
- Prodajem 15 ari placa u Salašu Nočajskom. Tel: 064/401-4407
- Prodajem kuću u Beški na 7 ari placa vlasnik. Tel: 064/287-18-98
- Prodajem dva jutra zemlje u Lačarku potez Livade. Cena 15000 evra. Tel: 064/135-96-06
- Prodajem plac vikend zona Jazak-Vrdnik. Tel: 022/473-024 i 064/494-42-46
- Prodajem 2 jutra poljoprivrednog zemljišta, potez jezero Sremska Mitrovica, zvati potez 16 časova. Tel: 062/800-66-97

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svskog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta **615-200**

- Kupujem manju kuću u fruškogorskom selu. Tel: 022/625-414
- Prodajem jutro zemlje kod Vodovoda u Sremskoj Mitrovici. Zvati posle 15,30 časova. Tel: 060/673-7030
- Prodajem kuću sa pratećim objektima u Šidu. Ulica 12. april 18. Tel: 060/4140-359
- Prodajem kuću, nova gradnja devadesetih u Moroviću, pomoćne zgrade, veliki plac, bašta, blizu šidskog puta ili menjanj za kuću u Šidu. Tel: 065/46-77-648
- Povoljno podajem stan u Šidu, Istok, 4. sprat, 67m². Tel: 064/5681-294
- Prodajem industrijski plac 33 ara na ulazu u Sr. Mitrovicu kod Paje otpada, struja, voda, kanalizacija. Tel: 063/520-277
- Kupujem zemlju u Adaševcima. Tel: 064/49-04-349
- Kupujem zemlju od 6,5 do 10 jutara u komadu. Druga duž i to u Mandelosu, Velikom Radincima i Sremskoj Mitrovici. Nije bitna klasa zemljišta. Tel: 063/5411-76
- Kupujem kuću u Šidu ili okolini. Tel: 063/720-23-29
- Prodajem zemlju površine 23 ara, pogodnu i za vinograd i voćnjak, po teze Velebić iz Gibaračkog bazena. Tel: 062/180-99-42
- Prodajem livadu površine 19 ari u Berkasovu i njivu u Despotovcu površine 26 ari, pogodno za voćnjak. Tel: 063/348-236
- Prodajem plac površine 20 ari u Staroj Pazovi, povoljno. Tel: 022/315-760
- Prodajem kuću u Šašincima sa pomoćnim objektima, ulica V. Karadžića 34. Cena po dogovoru. Tel: 062/44-65-15
- Na prodaju kuća u Šidu, ulica 20. oktobar 59 i 2 auto prikolice sa cirkadama bez atesta. Tel: 063/84-22-124
- Prodajem kuću u Šidu sa svim pomoćnim objektima ili menjanj za stan uz dogovor. Ulica Save Šumanovica 8. Tel: 060/45-62-347
- Prodajem zemlju površine 93,5 ara u Bačincima. Tel: 064/9015-558

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem veću količinu deteline i sena. Tel: 063/569-417
- Prodajem 100 bala deteline, Berkasovo. Tel: 022/ 718-174
- Prodajem Kornovu kukuruznu prekrupu. Tel: 063/567-420
- Prodajem veću količinu deteline i sena. Tel: 063/569-417
- Prodajem Kornovu kukuruznu prekrupu. Tel: 063/567-420
- Prodajem 200 bala deteline. Tel: 066/40-36-56
- Prodajem preparat za prehranu biljaka Mineral-forte. Tel: 064/94-28-230
- Prodajem kotobanju, 25 m i novu rumsku ciglu, 20.000 komada. Tel: 062/44-65-15
- Prodajem kornovu prekrupu. Tel: 063/567-420
- Prodajem ren u korenu, cena je 150/kg din na veliko. Tel: 015/292-514
- Tražim posao kao traktorista ili radnik na nekoj farmi u blizini Rume. Tel: 062/ 40-55-39
- Prodajem kukuruza ekstra kvaliteta. Tel: 022/660-171
- Prodajem baliranu detelinu. Tel: 066/5154-165
- Prodajem sadnice kalemljenog rodnog belog dudu i žalosni patuljici, padajući dud. Srebrna medalja 2004. Tel: 022/584-494, 064/3220-576
- Prodajem bundeve. Imam taburice bele (Dobrinci). Tel: 022/453-338
- Prodajem kukuruz rod 2011, 5 do 6 tona. Tel: 022/743-444, 063/1051-926
- Prodajem 4,5 tona okrunjenog kukuruza. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem 4 tona soje u zrnu. Bosut. Tel: 022/687-388

**SREMSKA
POLJOPRIVREDA**

• **Vaš poljoprivredni savetnik**
• **Novine koje Vas uvode u savremeni agrobiznis**

MARKETING

Tel/fax: 022/610-496
Mob: 064/1629-737

E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

- Prodajem 7 tona kukuruza. Tel: 022/660-171
- Kupujem detelinu. Indija. Tel: 022/553-168
- Prodajem 200-300 bala slame. Tel: 060/0730-008
- Prodajem oko 700 bala deteline. Tel: 022/731-309
- Prodajem 700 bala deteline. Tel: 022/731-309
- Prodajem cisternu zapremine 3.000 litara, korišćena samo za vodu. Tel: 064/18-53-053
- Prodajem veću količinu kuvanog paradajza. Tel: 064/56-922-41
- Prodajem baliranu detelinu. Martinci. Tel: 022/668-265
- Prodajem otrebljene orahe. Tel: 022/472-155
- Kupujem jednodnevne jaganjce. Tel: 062/241-020
- Prodajem vjetnamsku nazimicu staru 6 meseci. Tel: 064/8648-336
- Prodajem iznošene koke nosilje. Tel: 022/ 670-267
- Prodajem inkubator kapaciteta 200 jaja i uzeo bih 20 ovaca na pola. Tel: 064/9917-263
- Prodajem prasice. Tel: 022/477-090, 063/86-911-51
- Otkupljujem krmače za klanje na teritoriji Šidske opštine. Tel: 064/26-88-571
- Kupujem suprasnu nazimicu. Tel: 064/59-92-373
- Prodajem krmaču i prasice do 20kg, Opel kadet suzu 1988 godište, benzinpilin,
- atest, registrovan do 20.08.2013. Tel: 022/715-682, 064/43-13-309
- Prodajem vjetnamsku nazimicu staru šest meseci. Tel: 064/8648-336
- Prodajem sjajnjene ovce i magaricu. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Prodajem iznošene koke nosilje. Tel: 022/ 670-267
- Prodajem sjajnjene ovce i magaricu u extra stanju. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/21-88-266
- Prodajem prasice težine oko 20 kg. Cena 240 din. Tel: 022/493-558
- Prodajem prasice težine oko 20kg i prodajem krmaču. Tel: 022/715-682
- Prodajem tri steone krave i steonu junicu. Tel: 022/663-142

USLUGE, POSLOVI

- Ženskoj osobi hitno potreban bilo koji posao. Tel: 061/173-94-52
- Ozbiljna žena negovala bi nepokretnije starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/050-16-36
- Ozbiljna žena negovala bih starije osobe. Tel: 062/1666-951
- Freziram bašte i voćnjake u Sremskoj Mitrovici i okolini i prodajem 6 tona kukuruza. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Tražim posao vezan za poljoprivredne radove u Šidu i okolini. Tel: 065/4588-419
- Slobodna žena 56 g. traži posao čuvanja dece, pomoć u kući i starima za stan, hranu i platu. Tel: 064/2589-691
- Ozbiljan momak 26 godina, ima iskustva sa traktorima, radio bi kod poštenih ljudi u poljoprivrednom gazdinstvu uz smeštaj. Tel: 063/8804-231
- Orezujem voće kvalitetno i povoljno! Prodajem hromo cevi fi 110, plug Vogel polunošeni 4 brazde. Tel: 065/5721-060
- Orezujem voće uslužno na teritoriji Sremske Mitrovice i okoline. Tel: 064/4841-401

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem sjajnjene ovce i magaricu u ekstra stanju. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Prodajem mlade petlove iz odgoja. Tel: 022/614-125
- Prodajem prasice težine 12 kila 25 komada. Tel: 022/737-283, 063/72-63-531
- Kupujem jednodnevne jaganjce. Tel: 062/241-020
- Prodajem vjetnamsku nazimicu staru 6 meseci. Tel: 064/8648-336
- Prodajem iznošene koke nosilje. Tel: 022/ 670-267
- Prodajem inkubator kapaciteta 200 jaja i uzeo bih 20 ovaca na pola. Tel: 064/9917-263
- Prodajem sjajnjene ovce i magaricu u ekstra stanju. Može i zamena za IMT 357. Tel: 064/2188-266
- Prodajem umatičenu junicu Simentalku visokosteonu, 9 meseci. Tel: 060/440-22-99
- Prodajem mlade petlove iz odgoja. Tel: 022/614-125
- Prodajem prasice težine 12 kila 25 komada. Tel: 022/737-283, 063/72-63-531

- Prodajem cevi za navodnjavanje prečnika 70 i 90, kompletan sistem. Radinci. Tel: 022/660-249

PLASTENICI, STAKLENICI

- Kupujem rasadnik 8 x 50 m sa duplom konstrukcijom. Tel: 022/453-028
- Staklenik 1100 m² u radu. Tel: 063/535-179
- Plastenici alu konstrukcija 28x4,5 m. Tel: 063/85-11-323
- Prodajem plastenik 12 x 4 m, 300 evra. Tel: 013/839-300

PČELARSTVO

- Prodajem šumski med 350 din/kg. Tel: 022/712-355
- Prodajem med bagremov, lipov, polen i društva sa 10 ramova. Tel: 022/718-292 064/6522-453
- Prodajem 10 košnica sa pčelama. Tel: 022/2710-130, 063/8574-180
- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 064/33-11-629
- Prodajem 30 društava pčela. Tel: 022/630-843, 064/66-11-629
- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 022/325-110, 063/81-61-031
- Prodajem pčele sa košnicama. Tel: 022/714-575
- Prodajem LR košnice nove sa pčelama ili menjanj za razno. Tel: 063/574-211
- Na prodaju vrcaljka za med, 3 rama. Ruma. Tel: 022/421-373
- Pčele na LR može i sa košnicama + 2 kom DD košnica. Tel: 064/32-50-165

KUĆNI LJUBIMCI

- Prodajem štenca Labradora. Tel: 060/010-19-71
- Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857
- Hitno poklanjam ženu šarplaninca sa pipirima, zbog odlaska u inostranstvo. Tel: 031/154-001
- Pikezeri stari preko dva meseca. Tel: 064/2159-053
- Lesi muško štene odnegovano staro osam meseci. Tel: 063/234-219
- Prodajem kućice pekinerza, patuljaste pinčeve, nemačke kratkodlake pitčare, lovne terijere, vakcinisani i revakcinisani. Dublje. Tel: 062/188-00-24
- Prodajem štence kratkodlakog pitčara. Tel: 022/716-200

MOTORNA VOZILA

- Prodajem Opel Suzu godina proizvodnje 1988, cena 350 evra. Tel: 060/673-13-90
- Prodajem motor ATH u odličnom stanju. Tel: 063/66-89-831 617-846
- Prodajem zastavu 101 godina proizvodnje 2000 u odličnom stanju, cena 750 evra. Tel: 064/192-18-04
- Prodajem putnički auto Spaček, cena 1.200 evra. Tel: 063/71-05-514
- Prodajem Fiat Stilo 1,9 JTD godina proizvodnje 2002. Tel: 063/553-289
- Prodajem Golfa 3 godina proizvodnje 1993 u odličnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 062/155-04-52

Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godište '83., benzinpilin, povoljno. **Tel: 064/14-69-263**

- Prodajem Reno Klio, moguća zamena. Tel: 060/187-49-92
- Prodajem Tojotu Carinu XL, veoma povoljno. Može se videti na adresi Arsenija Carnojevića 21 u Sremskoj Mitrovici.
- Prodajem Yugo 45, Šid. Tel: 063/46-17-88
- Prodajem Yugo 45, dobro očuvan, garažiran. Tel: 022/444-026
- Prodajem BMW 324d, 1989. godište, vrlo povoljno. Tel: 064/94-28-230
- Prodajem Nisan micra 1.0 3V, crveni. Tel: 064/38-11-498
- Prodajem Ford Fiesta 1,8 D 1992. godište, registrovan do jula 2013. godi. Cena 700 E. Tel: 066/93-71-494

RAZNO

- Prodajem dubrivo od koka nosilja, cena po dogovoru. Tel: 069/294-94-80
- Prodajem kazan za rakiiju od 150 litara. Tel: 064/1734-144
- Prodajem mlin na kamen za palentu i integralno. Tel: 063/8701-913
- Prodajem mašinu za pletenje žice ili menjanj za drva ili auto do 500 evra. Tel: 670-940
- Prodajem čekičar, pumpu Bauer, prikolicu 5 tona, auto prikolicu i roto drljaču Lejli. Tel: 063/888-13-31
- Prodajem prekrupač, krunjač i komplet priior za klanje. Tel: 022/627-602
- Prodajem aparat za varenje, bušilicu i gorionik za peć CG. Tel: 022/630-544 i 064/20-155-21
- Prodajem furunu za topljenje masti Tel: 063/587-782
- Prodajem kompletnu opremu za klanje i Bagat mašinu za šivenje. Tel: 064/4615-799
- Prodajem lipova drva za ogrev sa prevozom. Tel: 062/314-330
- Prodajem kazan za rakiiju od 160 litara. Tel: 064/1734-144
- Prodajem kalorični briket za loženje pakovan u džambo vreće od 1.000 kg. Uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330
- Prodajem kazan za pečenje rakiije od 300 litara. Cena po dogovoru. Tel: 021/769-020
- Prodajem dve duvaljke za žitarice većeg i manjeg kapaciteta. Tel: 060/070-145
- Prodajem silo od zrna i nabijač za siliranje zrna kukuruza. Tel: 060/0670-145
- Prodajem bagremove stubove za vinograd, voćnjake, ograđivanje. Tel: 062/314-330
- Prodajem 2 komada kaveza za koke nosilje sa svom opremom. Irig. Tel: 022/462-644
- Prodajem sve vrste uglja. Tel: 062/314-330
- Kupujem soju u zrnu. Tel: 022/668-030
- Prodajem vagu 1.500 kg, stočna. Tel: 062/9620-326
- Prodajem 20 sanduka pčela, povoljno. Tel: 022/714-575
- Prodajem kazan za rakiiju od 100 litara i frezu za motokultivator od 9 KS. Tel: 061/2316-652

LIČNI OGLASI

- Ozbiljna žena penzionerka 70-ih godina traži situiranog penzionera od 70-75 godina radi braka. Tel: 022/671-135
- Razveden muškarac, 40 godina, želeo bi da upozna žensku osobu za vezu. Tel: 061/1848-617
- Tražim slobodnog muškarca od 55-60 godina. Tel: 061/1500-575
- Tražim slobodnu ženu. Imam 40 godina, iz Rume. Tel: 065/9641-969
- Imam 55 godina i tražim ženu za brak starosti od 45 do 50 godina za život na selu. Poželjne žene bez dece i devojke. Tel: 064/3240-685
- Udovac, zaposlen, traži suprugu za život na selu od 42-48 godina. Tel: 064/2594-550
- Bosanac 35 godina traži Sremicu radi braka (može i kod nje), okolina Šida. Tel: 064/3039-056
- Penzioner iz Šida traži penzionerku do 60 godina iz Šida ili okoline. Tel: 022/710-375
- Muškarac 52 godine, zaposlen traži ženu do 50 godina. Tel: 066/5124-617
- Tražim devojku za udaju od 25-30 godina. Tel: 063/8586-358
- Udovac traži ženu do 50 godina radi braka. Tel: 064/2137-006

Mali oglasi
064/1629-737

10 GODINA U SRBIJI

Dorasi svakom izazovu!

Srećna i uspešna 2013. godina!

KWS Seme Yu d.o.o.
Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 06 80, www.kws.rs

Сваки попис даје опис.

УЧЕСТВУЈМО У ПОПИСУ ПОЉОПРИВРЕДЕ.

1. октобра – 15. децембра 2012.
www.popispoljoprivrede.stat.rs
Важне информације на: 0800 103 103

Попис пољопривреде 2012. у Републици Србији, који припрема, организује и спроводи Републички завод за статистику представља најбољи начин да се добију свеобухватне и прецизне информације које ће послужити као основа за будуће одлуке у пољопривреди.

